

DPN 5852

Title : अमरकोश नामलिंगानुशासन (तृतीयकांड)  
AMARAKOŚA NĀMA LINGĀNUSĀSANA

Run. No. 6543

Cat. No.

Micro. No.

Subject कोश Lexicon

Religion : Hindu / Bauddha

Language : Skt. / New. / Nep. / Skt. - New. / Maith. - New. / New. - Nep. /

Size in cms. 26.5 X 11.5 Folios 35 Lines (in a page) 6

Compl. / Incompl.

Chapt. / act / *Ran. III only*

Author / translator अमरसिंह

Scribe / donor मानदास सुगतदास

Date: NS / SS / VS / KS

Ruler / place *Mānadas Sugatdās*

Script : New. / Dev. / Bhu. / Ran. /

Illus. :

Material : palmleaf / paper / thyasaphu /

Condition : fine / damaged by worms, rats, water /

Beginning, colophon, post-colophon :



मानदास तुगत दासया संकलनं  
भाषा सफुः कुथिः त उपहार !



अन्तः  
१

श्रीगणेशायनमः विशेष्यनिघ्नैः संकीर्णैर्नानार्थैरव्ययैरपि लिंगादिसंग्रहेर्वर्गः सामान्यवर्गसंप्रपः १ स्त्रीदा  
 राधैर्यद्विशेषांपादरैः मस्तुतंपदैः गुणद्वयक्रियाशब्दास्तथास्युक्तस्यभेदाः २ सुकृतिपुण्यवान्भूया  
 महेच्छुक्तमहाशयः तद्व्यालुः सुहृदयो महोत्साहो महोद्यमः ३ प्रवीणेनियुष्णाभिज्ञविज्ञ निष्ठातशिक्षिताः  
 वैज्ञानिकः कृतमुखः कृतीकुशल इत्यपि ४ पूज्यः प्रतीक्ष्यः संशयापन्नमानसः दक्षिणीयो दक्षिणाहस्त  
 त्रदक्षिण्यदपि ५ पूर्वोक्तान्यस्यूललक्ष्यदानशौंजां बहुमदे जेवातकः स्यात्तापुष्पांनंतर्वाणिस्तुशास्त्र  
 वित् ईपरिष्कः कारणिको वरदस्तु समर्पकः हर्षमाणो विकुर्वाणः प्रमत्तादृष्टमानसः ७ दुर्मनाविम

हृ०

ना अंतर्मेताः सुले उन्मनाः दक्षिणे सरलोदाशैः सुकलोदातमोत्तरि २ तस्यैरप्यमितासक्तो दृष्टार्थो युक्त उत्सुकः  
 प्रसिद्धका ६ गुणलक्ष्मिका २ धर्मनिरुत्पाका २ मालिका ४  
 प्रतीतेपथितरव्यातवित्तविज्ञातविश्रुताः २ गुणेः प्रतीतेनुकृतलक्षणाहृतलक्षणे इत्युक्त्याधितस्वामीत्वेष्व  
 रः पतिरीशिता १० अधिभूतीयकोनेता प्रभुः परिहृद्यधिपः अधिकर्हिः समृद्धः स्यात्कुटुंबव्यापृश्यः ११ स्यादभ्या  
 गाविकस्तस्मिन्नुपाधिष्वपुमानयम वरंगस्त्योपेतोयः सिंहसंहननो हिसः १२ निर्धीर्यः कार्यकर्त्तायः संपन्नः  
 सत्वसंपदा अवाचिमूको यमनोजवस्तुपित्तसन्निभः १३ सकृत्पालं कृतं कन्यां यो ददाति सकृदुदः लक्ष्मीवा  
 ह्वस्मणः श्रीलः श्रीमान्निगन्धस्त्वत्सलः १४ स्याद्व्यालुः कारुणिकः क्षपालुः सूरतः समाः स्वतंत्रोपादृतः  
 त ४४



20  
15  
10  
5  
0

क ५८ न

अतः स्वेष्टं स्वर्गं निरवयहः १५ परतंत्रः परधीनः परवान्नाथवा नपि॥ अधीनो निघ्न आयतोः स्वर्गं ह्येष्टं को  
पिः १६ खलपूः स्याद्दुःखं हिर्धसूत्रश्चिंक्रियः॥ जालो समीक्ष्य कारो स्यात्कुटो मंदः क्रिया सुयः कर्म सुमे  
लं कमीणः किंवा न्कर्म सुधतः॥ सकार्मः कर्मशीलो यः कर्म पूरक कर्मठः॥ भरण्य मुक्क मकरः कर्म कारस्तुत क्रियः॥  
अपस्तो मृतज्ञातः॥ आनिधा शीतु शौचलः १९ बुभुक्षितः स्यात्क्षुधितो जिघ्रसु रज्ञा पितः॥ परतंत्रः परधि  
उरो मसुको घसरो घूरः २० आधूतं स्याद्दुःखं हिर्धसूत्रश्चिंक्रियः॥ जालो समीक्ष्य कारो स्यात्कुटो मंदः क्रिया सुयः कर्म सुमे  
२१ सर्वा नीतस्तु सर्वा न्त भोजी गृभस्तु गर्धनः॥ लुब्धो भिलाषुक्तं स्म समो लो लुपलो लुभो २२ उन्मरसूतं हिमुः

स्पाह विनीतः समुद्रतः मत्तेशो डेक्कट सीयाः कामुके क मितानुकः २३ कस्तः कामपि मासीकः कमनः  
कामतो भिकः वेश्यापतिर्भुजंगः स्यात्खिद्रुः पाल्य विक्रो विरः २४ केके विदग्धे व्यसति परिभूतानु यस्मते  
विधेयो विनयना हि वचने स्थित आश्र वः २५ वरुपः प्रणोयो निमत विनीत प्रश्रिताः समाः धृष्टे धर्मुर्विया  
तश्च प्रगल्भः प्रतिभा चिते २६ स्याद्दुःखं हिर्धसूत्रश्चिंक्रियः॥ जालो समीक्ष्य कारो स्यात्कुटो मंदः क्रिया सुयः कर्म सुमे  
भीरु कभीलुकाः २७ आशुं सुशंसित रिग्ग हया लुग्गे हीतरि प्रहा लुः प्रहा पापुके पत पा लुक्त पा लुके २८  
लज्जाशीले यत्र पिस्मर्वे दारु रभिवाहके शगरु धीतुको हिंसे स्याद्दुःखं हिर्धसूत्रश्चिंक्रियः॥ जालो समीक्ष्य कारो स्यात्कुटो मंदः क्रिया सुयः कर्म सुमे



20  
15  
10  
5  
0

अहनालाउन्वावनिहन्ता १ उन्वावनिहन्ता ५  
अ.त. तालंकरिष्मस्तुमराउनः भूष्मभविष्मभवितावतिष्मर्वर्तनः समो ३० निगकरिष्मः सिण्डुः स्वात्ताइस्त्रिगधस्तु  
मेदुरः ज्ञातातुविदुरोविदुर्विकासीतुविकस्वरः ३१ विस्त्वरोविस्मरः प्रसारीचपुसारिणि सहिष्मः सहनः संता  
तितिष्मः समितासमी ३२ क्रोध नोमर्षणः कोपिचतुस्त्वत्यंतकोपनः नागस्त्वकोजागरिताधुर्णिनः प्रचला  
पितः ३३ स्वप्रकशपालुर्निशालुर्निशपाशपितोसमो पराशुखः परचीमस्यादवाडुप्यधोमुखः ३४ देवानं  
चतिदेवद्रुविषद्रुविषगंचति यः सहचतिसध्रुडुसंतिम्येडुपश्चतिरेचति ३५ वहीवहावरोवता  
वागीशोवाक्पतिः समो वाचोपुक्तिः पटुवीमीवावहूकोतिक्तरि ३६ स्वाजत्याकस्तवाचालोवाचा

स्व ५९  
निकोनलाग्न्यावन्नवो १ प्रियारावचनवोलूया २ भक्तभक्त्याका २ पठियावोलूयाका २ पठियासमासारक  
रोवहुगर्धवाक् दुर्मस्वेमुखरादुमुखोशक्तः प्रियंबदे ३० लोहलः स्यादस्फुरवागासीवाशीतुकदुदः समो  
कुवादकुचरोस्यादसोमस्वरोस्वरः ३१ खरागः शब्दतोनां दीवादीनां दीकरः समो तडोतेनेदुमकस्तुवकुंओ  
तुमशिष्टिते ३२ तूष्मीशीलस्तूष्मीकोतनिवासादिगंवः निष्कासितोवहृष्टः स्यादपध्वस्तस्तूष्मिष्कु  
तः ४ आतगर्वोभिभूतंस्यादपितः साधितः समो मस्यादिष्टोनिरस्तस्यान्मत्पारव्यातो निराकृतः ४१ नि  
कृतः स्याद्विप्रकृतोविमलध्वस्तवंचितः मनोहतः प्रतिहतः प्रतिवहोहतप्रसः ४२ अधिसिप्तमतिशि  
प्तोवहूकीलितसंयतो आयन्नआपत्या स्यात्कांदिशीकांभयदुतः ४३ आहारितः सारितोभिज्ञस्तेसकु



20  
15  
10  
5  
0

अ.त.  
8

सुकोस्थिरे व्यसनातीपरतो द्वौ विहस्तव्याकुलो समौ ४४ विष्कवो विह्वलः स्यान्नुविक्वा रिष्टदुष्टधीः कश्चि  
शाहं सन्नदेत्वा तनापीवधोयते ४५ द्वेष्ये लक्षिगता वध्यः शीर्षे च द्यौमो समौ विष्यो विषेण्यो वध्यो मु  
सल्यो मुसलेन पः ४६ शिषिदानो कसकमीचपलः शिकुरसमो दोषे केहकपुरोभागी निहंतस्व ननु  
शवः ४७ कर्णजपः सत्त्वकः स्यात्तिष्ठतो दुर्जनः खलः नरो सो घातुकः क्रूरः पायो धूते स्तवं चकः ४८ अ  
ज्ञे मूढमथा जातमूर्खवैधेयकालिनाः कर्ष्ये कृपणस्तु इकिं पचानमितं पचाः ४९ निस्वस्तु दुर्विधो दी  
नो हरिर्लो दुर्गतो पिसः वनीयको पाचनको मार्गिणो पाचकाश्चिनो ५० अहंकारवानहं पुः शुभं युक्तं पु

भान्विते दिव्योपयाडका दिवानगवाद्या जयमुजाः ५१ स्वेदनाः क्रिदेमिशयाः पक्षिसपीदयो उजाः उद्भिदस्त  
रत्नुत्माघाउद्भिदुद्भिन्नुमुद्भिदं ५२ सुंदरं रुचिरं चारु सुषमं साधु शोभनं कांतं मन्मथं नो हरं रुच्यं मनोहं  
मंजु मंजुलं ५३ रम्यं मनोरमं सौम्यं मधुकं रामणीयकम् तदो सेचनकं तसेनीस्तपो मस्य दर्शनात् ५४  
अभीष्टेभीषितं तद्वदपितं वल्लभं प्रियं निहृष्टप्रतिहृष्टावरे फसाप्यावसाधमाः ५५ कूपपकुत्ति  
तावद्यखेटगह्वरीणाकाः समाः मलीमसंतु मलितं कच्चरं मलदूषितं ५६ पूतं पवित्रं मेधं च वीघ्रं सुवि  
मलार्थकम् निषिक्तं शोधितं मष्टं निःशोध्यमनवस्करं ५७ असारं फलान्नूनं तु वशि कंतु हरितके



प्रधानका १७

अ. न.

५

शे

<sup>१</sup>लीवे<sup>२</sup>प्रधाने<sup>३</sup>प्रमुख<sup>४</sup>प्रवेकानु<sup>५</sup>जमोतमाः॥ ५८ मुख्यवर्षवरे<sup>६</sup>रण्या<sup>७</sup>प्रभवर्हिनवरा<sup>८</sup>ध्वेवत्<sup>९</sup>परध्यायमाग्रह<sup>१०</sup>  
<sup>१४</sup>प्राग्याग्या<sup>१५</sup>यीयम<sup>१६</sup>मिप<sup>१७</sup>म् ५९ <sup>१८</sup>अप्री<sup>१९</sup>अप्री<sup>२०</sup>पुष्कलः<sup>२१</sup>स्यात्सत्तम<sup>२२</sup>आतिशोभने<sup>२३</sup>सुस्ततर<sup>२४</sup>पदे<sup>२५</sup>वाघपुंगव<sup>२६</sup>  
<sup>२७</sup>भकुंभराः<sup>२८</sup>हं<sup>२९</sup>सिंहशाईलनागाद्याः<sup>३०</sup>पुंसि<sup>३१</sup>अष्टार्थ<sup>३२</sup>गोचराः<sup>३३</sup>अप्राग्यंद<sup>३४</sup>महर्निहे<sup>३५</sup>अप्रधानोपसर्जने<sup>३६</sup>हं  
<sup>३७</sup>विशंकटं<sup>३८</sup>एथुवह<sup>३९</sup>द्विशालं<sup>४०</sup>एथुलं<sup>४१</sup>महत्<sup>४२</sup>वडोसु<sup>४३</sup>विपुलं<sup>४४</sup>पीनपी<sup>४५</sup>त्रीस्थूल<sup>४६</sup>मपीवरे<sup>४७</sup>हं<sup>४८</sup>सोकात्प<sup>४९</sup>सुख  
<sup>५०</sup>काः<sup>५१</sup>शृंगं<sup>५२</sup>सहस्रं<sup>५३</sup>दभ्रं<sup>५४</sup>शंतनु<sup>५५</sup>स्त्रियांमात्रा<sup>५६</sup>नु<sup>५७</sup>टिः<sup>५८</sup>पुंसिलवले<sup>५९</sup>शकणा<sup>६०</sup>णवः<sup>६१</sup>हं<sup>६२</sup>असत्ये<sup>६३</sup>लिपि<sup>६४</sup>अल्पीयः  
<sup>६५</sup>कर्तपिणीयं<sup>६६</sup>इत्यपि<sup>६७</sup>प्रभूते<sup>६८</sup>पचुरं<sup>६९</sup>प्रात्यमहं<sup>७०</sup>वहलं<sup>७१</sup>बहु<sup>७२</sup>हं<sup>७३</sup>पुरुहं<sup>७४</sup>पुरुभू<sup>७५</sup>पिछं<sup>७६</sup>स्फिरं<sup>७७</sup>भूय<sup>७८</sup>भूय<sup>७९</sup>भूय<sup>८०</sup>भूय<sup>८१</sup>भूय<sup>८२</sup>भूय<sup>८३</sup>भूय<sup>८४</sup>भूय<sup>८५</sup>भूय<sup>८६</sup>भूय<sup>८७</sup>भूय<sup>८८</sup>भूय<sup>८९</sup>भूय<sup>९०</sup>भूय<sup>९१</sup>भूय<sup>९२</sup>भूय<sup>९३</sup>भूय<sup>९४</sup>भूय<sup>९५</sup>भूय<sup>९६</sup>भूय<sup>९७</sup>भूय<sup>९८</sup>भूय<sup>९९</sup>भूय<sup>१००</sup>भूय

स५३ स्या ५२

गंनशक्तिन्याको १ गन्याकाको २ संवेका १४

<sup>१</sup>रः<sup>२</sup>शताद्या<sup>३</sup>स्ति<sup>४</sup>पेयां<sup>५</sup>परसंख्या<sup>६</sup>शतादिकात्<sup>७</sup>हं<sup>८</sup>गणनि<sup>९</sup>मेतु<sup>१०</sup>गणोयं<sup>११</sup>संख्याते<sup>१२</sup>गणितम<sup>१३</sup>थसमं<sup>१४</sup>सर्वम्<sup>१५</sup>विष्णुमं<sup>१६</sup>शेषं  
<sup>१७</sup>कृतं<sup>१८</sup>समं<sup>१९</sup>स्तनि<sup>२०</sup>रिवत्<sup>२१</sup>रिवलानि<sup>२२</sup>निःशेषम्<sup>२३</sup>हं<sup>२४</sup>समं<sup>२५</sup>सकलं<sup>२६</sup>पूर्णं<sup>२७</sup>मख<sup>२८</sup>रां<sup>२९</sup>दं<sup>३०</sup>नूतके<sup>३१</sup>घनं<sup>३२</sup>निरंतरं<sup>३३</sup>सोदये<sup>३४</sup>लवे<sup>३५</sup>वि  
<sup>३६</sup>रलं<sup>३७</sup>तनु<sup>३८</sup>हं<sup>३९</sup>समीपे<sup>४०</sup>निकटा<sup>४१</sup>सन्न<sup>४२</sup>सन्निरु<sup>४३</sup>सनीड<sup>४४</sup>वत्<sup>४५</sup>सदेशा<sup>४६</sup>भ्यासं<sup>४७</sup>विधसमपी<sup>४८</sup>रसं<sup>४९</sup>वैशवत्<sup>५०</sup>हं<sup>५१</sup>उपकं<sup>५२</sup>रां  
<sup>५३</sup>तिका<sup>५४</sup>भ्यासं<sup>५५</sup>भ्यासं<sup>५६</sup>अप्यभि<sup>५७</sup>ताव्यं<sup>५८</sup>१५ संसत्ते<sup>५९</sup>त्वयवहितम<sup>६०</sup>यदंतरमित्यपि<sup>६१</sup>हं<sup>६२</sup>नेदि<sup>६३</sup>समं<sup>६४</sup>निकतमं<sup>६५</sup>स्यादरं<sup>६६</sup>वि  
<sup>६७</sup>प्रकृष्ट<sup>६८</sup>कम्<sup>६९</sup>स्वीयं<sup>७०</sup>प्रद<sup>७१</sup>विषं<sup>७२</sup>चसु<sup>७३</sup>हरे<sup>७४</sup>रीये<sup>७५</sup>मायते<sup>७६</sup>हं<sup>७७</sup>वर्तुलं<sup>७८</sup>निस्तलं<sup>७९</sup>हंतं<sup>८०</sup>खंधुरं<sup>८१</sup>तूनतातं<sup>८२</sup>उच्चं<sup>८३</sup>प्रां<sup>८४</sup>मूलं  
<sup>८५</sup>तोद<sup>८६</sup>मोक्षिता<sup>८७</sup>स्तुंगे<sup>८८</sup>यवामने<sup>८९</sup>०० न्यउ<sup>९०</sup>नीच<sup>९१</sup>खर्वह<sup>९२</sup>स्वाः<sup>९३</sup>स्यु<sup>९४</sup>परवा<sup>९५</sup>निवनं<sup>९६</sup>तानतं<sup>९७</sup>अरलं<sup>९८</sup>वृत्तिनं<sup>९९</sup>जिह्ममूर्मिमं<sup>१००</sup>कु

20

15

10

5

0



सोमाका ३

ख

सधेरहनाको ५

अ. न. विनंततम् ११ भाविदं कुटिलं पुनं वेदितं व क्रमित्यपि ११ अनावृत्तिस्मृमगुणो १ व्यस्तस्मृमगुणाकुलौ २ १२ राष्म  
 तस्तु भवो नित्यसहातसनातताः ५ स्थानुः स्थिरतरः स्थेपारनेकरूपतपातुपः १३ कालव्यापी संकृतस्यः १४ स्थ  
 वगैर्जगमेतरः १ चरितुर्जगमचरं न समिगं चराचरं ६ १५ चलनं कंचनं कंचनं चलं चोलेकता चलम् चंचलं  
 तरलं चैव पारिलवपरिलवे १० १५ अतिरिक्तः समधिको २ इह संधिस्तु संहतः २ ककरवदं कठिनं कुरं कठोरं निष्ठुरं खकखठं  
 दृढम् १६ नठरं मूर्तिमन्मूर्तिप्रवृद्धं मोहमेधितम् ३ पुराणे पतनपुलपुणतनचिरंतेताः ५ १७ मत्प्रेमोभि  
 नवो नवीनो नूतनो नवः नूतनश्च १ सुकुमारं सुकोमलं सुदुलं सुदुः १८ अन्वगन्धमनुगनुपहं ह्रीवमव्ययम् ४

म ५९

इन्द्रियलेनाम्याको २

इन्द्रियलेनाम्याको २

एकाग्रका १

प्रत्यक्षं स्याद्विदियकरं म सुसमं तीद्रियम् २ १९ एकतानो न न्यवृत्तिरेकाग्नेकायनावपि अप्येकसर्गएकाग्र्यो  
 प्येकायनगतोपि सः १० पुंस्यादिः पूर्वो रस्य प्रयमाद्या ५ अथोस्त्रियाम् अंतो न घनं चरमं मं स पाश्चात्प  
 श्रिमं १९ मोघं निरर्थकं स्पष्टं स्फुटं प्रवक्तुमुत्तरम् ४ साधारणं तु सामान्यं मेकाकीलकं एकैकः ३ २२  
 भिन्नार्थका अन्यतर एकस्त्वामितरवपि ६ उच्चावचं नैकभेदं मुच्चणुमविलंबितम् २ २३ अरुंतु दंतु ममिस्म  
 रगावाधंतु निरगलम् २ प्रसव्यं प्रति कलं स्यादप सव्यमप्युत्तु ४ २४ वामं शिरं सव्यं स्या १ इय सव्यंतु दक्षि  
 णं १ संकटं नातु संवाधः २ कलिलं गहनं समि २५ संकीर्णं संकुलाकीर्णं ३ मुद्रितं परिवापितं २ मथितं मथितं



<sup>१८॥ विष्णुकाको २ स्यात्</sup> <sup>वापाकाको २</sup> <sup>वल्गुका</sup>  
 १ × वि स्तुतं ततम् ॥ अन्तर्गतं विस्मृतं प्राप्तिप्रणिहितं समे ॥ वेद्यितं प्रज्ञितं धृतं च निताकं  
<sup>५६ लिपाकाको २</sup> <sup>वेत्ताकाको</sup> <sup>वेत्ताकाको २</sup> <sup>वेरियाकाको २</sup>  
 दध्वं विस्तरं पिता धुते दी ॥ <sup>वद्याकाको २</sup> <sup>छायाकाको २</sup> <sup>गत्याकाको २</sup> <sup>नुत्तनुनास्तनिस्सूतविद्व</sup> <sup>सितेरिताः समाः</sup> ॥ परिधि संतु निवृत्तं समुपितं मुपिता  
<sup>उजायाकाको २</sup> <sup>सिकामारायाकाको २</sup> <sup>तुष्याकाको २</sup> <sup>लिप्याकाको २</sup> <sup>द्विष्याकाको २</sup> <sup>वेद्याकाको ३</sup> <sup>पुद्यालोतुल्याकाको २</sup>  
 यवै २०० मवृद्धमसतेर्यस्तनिस्सूतं गुणिताहते २ निदिग्धोपचिते रगुटगुप्ते रगुडितस्सुपिते २०० इतावती  
<sup>भाज्याकाको २</sup> <sup>तिषोधाहिलोहस्तुल्याकाको ४</sup> <sup>विगर्तलायाकाको २</sup> <sup>लालमायाकाको ३</sup>  
 जेउरगुणीघते २ काचित्तिविधिते रघाणघाते रदिग्धलिसे रसमुदको इते समे २ ५०० वेद्यितं स्यादुलपितं सं  
<sup>वरागन्माकाको ३</sup> <sup>मिलायाकाको २</sup> <sup>पुगिमाको २</sup> <sup>वग्नाकाको ४</sup> <sup>निन्दागरियाको २</sup> <sup>सर्वेले</sup>  
 वातरुद्रमावृत्तं ५ रुग्णमुग्नेयनिशितक्षुतसातानिते जिते ॥ १ ॥ स्याद्दिनशेगमुखं पक्वं रहीणद्वीतुल्लजिते ३  
<sup>अनेकतेरहकाको ४</sup> <sup>धिककारगदियाको २</sup> <sup>धुलायाकाको २</sup>  
 वृत्तेतुवृत्तवा इतो ३ संयो जितं उपाहितः २२ माप्यंगम्यसमासाद्य ३ स्पन्तरीणं सुतं सुतगूरुः स्यात्संकलिते वगीतः स्या  
<sup>तव</sup> <sup>म॥ सं</sup> <sup>बालनपादमागदिनिनायाको २</sup>  
 तगर्ह सो २३ विविधः स्याद्दुविधो नानारूपः पृथग्विधः ४ अवरीणं धिक्कृतं माप्यवधे स्तोवचूणिः ४ तः

<sup>सहजैवमाका २</sup> <sup>शब्दगरियाकाको २</sup> <sup>वाधियाकाको ६</sup> <sup>काथगरिपकायाको २</sup> <sup>पकायाको ९</sup>  
 अनायासकृतं फांटे रस्वनितं ध्वनितं समे वेद्वे संज्ञानितं मूतमुहितं संहितं सितं र्प ॥ निष्पक्वं कथितं र्पाके  
<sup>गयोकोवतासूता</sup> <sup>पाक्याकाको</sup> <sup>हग्पाकाको २</sup> <sup>मुत्ताकाको २</sup>  
 श्रीराम्यहविषां मृतं १ निवीणो मुनिवद्वाद्ये निवीतस्तगतिले ६ पक्वं परिणते रगूनं हनेमीरुं तुमन्नि  
<sup>वोष्याका २</sup> <sup>समाकाको २</sup> <sup>उक्ताल्याको</sup> <sup>बाहिरकाइन्द्रियनिग्र</sup> <sup>मागियाकाको २</sup> <sup>तुमाइयाकाको २</sup>  
 ते १ पुष्टे तुपुषितं सोढं स्तं रमुद्गतं मुद्गते ७ दांतं स्तुहमिते शांतशामिते माथिते ग्रहितः ३ सस्तु सपिते  
<sup>काइयाकाको २</sup> <sup>पूजागरियाकाको २</sup> <sup>पूयाकाको २</sup> <sup>दुःखदिवाकाको २</sup> <sup>दुष्टाकाको ४</sup> <sup>ताद्वियाकाको ३</sup>  
 रकुन्तश्चादिते पूजिते चितः २० पूर्णं स्तुपूरिते लिखः क्लिप्तिते वसिते सितः १ पुष्टं फुष्टं पिता हग्धे ४ तष्ट  
<sup>बालपादियाकाको ३</sup> <sup>विचारगरियाको ३</sup> <sup>कान्तिनड्या २</sup> <sup>विलायाकाका ३</sup>  
 त्वष्टे तनू कृते वेधितं क्लिप्तिते विद्वे विनविनो विचारिते निष्पमे ~~विगतरिकोवि~~  
<sup>विद्वमयाको ३</sup> <sup>भक्तियाकाको ३</sup> <sup>तानुलायाकाको ३</sup> <sup>म॥ सं</sup> <sup>बाल</sup>  
 लीते विदुतदुतो १० सिद्धं निर्वृतं निष्पन्नो दारितं भिन्नमेदितो ३ उतं स्फूतमुतं च तित्ति तयं तं नुसंतते ११



पूजागरिया का को ६

उकासनागरियाकाको

ततायाको २

<sup>१ २ ३ ४ ५ ६ ७ ८ ९ १० ११ १२ १३ १४ १५ १६ १७ १८ १९ २० २१ २२ २३ २४ २५ २६ २७ २८ २९ ३० ३१ ३२ ३३ ३४ ३५ ३६ ३७ ३८ ३९ ४० ४१ ४२ ४३ ४४ ४५ ४६ ४७ ४८ ४९ ५० ५१ ५२ ५३ ५४ ५५ ५६ ५७ ५८ ५९ ६० ६१ ६२ ६३ ६४ ६५ ६६ ६७ ६८ ६९ ७० ७१ ७२ ७३ ७४ ७५ ७६ ७७ ७८ ७९ ८० ८१ ८२ ८३ ८४ ८५ ८६ ८७ ८८ ८९ ९० ९१ ९२ ९३ ९४ ९५ ९६ ९७ ९८ ९९ १००</sup>  
 स्यादहं तेनमस्तितनमसितमपचायितवित्तमचित्तम् वरिदसिते वरि वस्मितमुपासितं चापचरितं च १२ सं  
 तापितं सुसंतप्तो धूपितधूपयितौ च दूतं च ५ तद्वै मत्तः स्तप्तः प्रहृतः प्रमुदितः प्रीतः १३ द्विन्नेच्छांतं लूनं क  
 तं हतं दितं द्वि तं वृत्तं दत्तं संध्वस्तं भ्रष्टं स्वन्नं पत्तं च्युतं गलितम् १४ लब्धं प्राप्तं विल्लं भावितमासादि  
 तं च मूलं च अन्वेषितं गवेष्टितमन्विष्टं मार्गितं मृगितं १५ आर्द्रं सार्द्रं क्लिन्नं तिमितं स्तमितं समुत्तमुत्तं च  
 १६ अत्राणं रक्षितमवितं गोपायितं गुप्तं १७ अवगपितममतावज्ञातेवमानितं च परिभूते ५ सक्तं हि  
 नं विधुतं समुज्झितं धूतमुत्सृष्टं १८ उक्तं भाषितमुदितं जल्पितमाख्यातमभिहितं लपितं बुद्धं बुधितं मनितं

५ ८ १० ११  
Xअपिगीर्णवर्णिताभिष्टुतेडिताX३

विहितं प्रति पत्नमवमितावगते १८ दुरिहतसुरीकृतमंगीकृतमाश्रुतं प्रतिज्ञातसमागम्यतामवगते १९  
संगीर्णविहितसंश्रुतसमाहितोपश्रुतोपगतं १९ ईदितस्तपणायितपनापितपणुतपरितपयति  
तानि॥ निस्तुतार्थानि २० मस्थितचर्चितं लिप्तप्रत्यवसितंगिलितखादितप्तातं अभ्यवत्तान्तजगधग्र  
स्तग्लस्ताज्ञितंभुक्ते १४ २१ सेषिषसोदिषमेषवरिषस्थविषवंहिषाः क्षेमसुद्राभीप्सितपृथुपीवव  
हुमकपीथीः २२ साधिषइधिषस्फेष्गरिषहूसिषहंहिषाः वाढव्यासतवहुगुरुवामनद्वंद्वारकातिज्ञा  
ये २३ इतिविशेष्यनिघ्नवर्गः॥ प्रकृतिप्रत्ययार्थधेःसंकीर्णलिंगमुन्नयेत् कर्मक्रियानत्तातत्येगम्ये



20

15

सर्वे लज्जिपुर्न सवेको १ लज्जिपुर्नको सवेको २  
 स्फुरपरस्फुराः साकल्यासंगवचनेपारायणपरयणे महच्छास्त्रेतिहातुश्रुत्यावासाविलक्षणम् २  
 शमयस्तुशमः शान्तिरितिस्तुहमयोहमः १ अवरोनंकर्मवृत्तकाम्यहानंप्रवारणम् ३ वरात्रिपाकासंवदनम् २  
 मूलकर्मतुकास्मरणम् २ विधुननेविधुवननेप्राणप्रीणनावनम् ३ पर्पाप्तिः स्यात्सहित्राणहस्तवारणमि  
 सपि ३ सेवनंसीवनंस्पृतिर्विहरः स्फुटनंभिरा ३ ५ भाक्रोशनमभीषंगः संवेदोवेदनामता संमूर्च्छनमभि  
 यासिपीच्यामिश्रार्थनाईना ४ ६ वदनेच्छेदेनेथहेआनंद नसमानने आमकुन १ मथास्नापः संमहापः स  
 येस्मिया ७ यहमाहोवराः कांतो २ रक्षा स्त्रोरो २ रराः कणे २ व्यधोवेधे २ यचापोके २ हवोहो २ वरोहो २ ८

10

5

औषः ह्येषे नयोनाये ज्यातिर्जीर्णे भ्रमोभ्रमोस्फुरतिहृदोप्रथाख्यातौस्पृष्टिः एतेकोस्त्रवः स्त्रवे ९  
 विधासमूहोस्फुरणोस्फुरणप्रमितौप्रमाप्रसृतिः प्रसवेष्टोतेमाधारकमथः क्लमे १० उत्कर्षोति सधा ९ स्फुर  
 रायेसंधिः श्लेषेविषयंआश्रयेक्षिपायंक्षिपरांगीर्णार्जिरोगुरणमुद्यमे ११ उन्तोपः उन्तमेष्टा  
 यः प्रपणे जयतेजयः निगोहोनिगहेमाहोमह उद्देगडहभ्रमे १२ विमर्दनंपरिमर्तोभुपपति  
 रतुग्रहः निग्रहस्तुविरोः स्यादभियोगस्त्वभिग्रहः १३ मुष्टिवंधस्तुसं ग्राहोडिबेडुमरविस्तवो वंधनं विद्रवो  
 प्रसितिश्चरः स्पर्शः स्पर्शोपतप्पुर् १४ निकर्णविप्रकारः स्यादकारस्त्विगङ्गितं परिणामोविकारोह स्पशः स्पष्टा



विगणना

लोसनुका२

धुपमाउनाका२

इडियनिग्रहका२

खेलनानिमित्तहिऽनुका२

समेविकृतिविक्रिये १५ अपहारस्त्वपचयः समाहारः समुच्चयः प्रत्याहारः प्रत्याहारः विहारस्तुपरिक्रम

१६ अभिहोरोभिगहणंतिहोरोभ्यवकर्षणं अनुहोरोनुकाहस्यादर्शपगमेयः १७ प्रवाहस्तुप्रवृत्तिः

स्यात्प्रवेहोगमनंवहिः विषमोविषमोपापोषमः संयामसंयमो १८ हिंसाकेमीभिचारं स्याज्जागयीजा

गराह्योः विघ्नोतिरयः प्रसूहः स्यादुपघ्नोतिकाश्रमे १९ निर्वेशाउपमोगः स्यात्परिसर्पः परिक्रिया

विधुरंतुपविश्लेषोभिषायस्त्रुंदाशयः २० संक्षेपरांसमसनं पर्यवस्याविरोधनं परिसयीपरिषा

रः स्यादोस्यावासनास्थितिः २१ विस्तारोयहोव्यासः संचिह्नस्पविस्तरः संवाहनंमर्दनं स्याद्विनाशः स्या

ददर्शनम् २२ संस्तवः स्यात्परिचयः प्रसरस्तुविसर्पणं नीवाकस्तुप्रयामः स्यात्संनिधिः सन्निकर्षणं

स्तवोभिलावोलवने निष्पावः पवनेपवः प्रस्तावः स्यादवसरः स्त्रसरः स्त्रवेष्टनं २३ प्रजनं स्यादुपसरः

प्रसरप्ररायोसमो धीशक्तिनिष्क्रमोस्त्रीतुसंक्रमोदुर्गसंचरः २४ प्रसुतक्रमः प्रयोगार्थः प्रक्रमः स्यादुपक्रमः

मः स्यादम्पादानमुदघातआरंभः संभ्रमस्वर २५ प्रतिबंधः प्रतिष्ठंभोवनायस्तुनिपातनं उपलंभस्त्वनुभ

वः समालंभोविलेपनम् २६ विप्रलंभोविप्रयोगो विलंभस्त्वतिसर्जनं विप्रावस्तुप्रतिस्थापतिशंवेष्टाप

तिजागरः २७ निपाठनिपठौ पाठोतेमस्तेमौसमुद्ने आहीनवाग्रवौल्लेरोमेलकेसंगसंमौ २८ संवीक्ष



३१ तः ३० विचयनं मार्गं मगणाम्गः ५ परिभः परिखंगः संश्लेष उपगूहने ३० निर्वरी नंतु निध्याने दहीनालाक  
 नेसणं प्रत्याख्याने निरस तं प्रत्यादिशो निरकृतिः ३० उपशयो विशायश्च पर्यायशायनार्थको अर्त्तयोति  
 क्रमस्तस्मिन्नतिपात उपात्ययः ३२ प्रेषणं यत्समाहूयतत्र स्यात्प्रतिश्रुतं स संस्तावः क्रतुषु यास्तु निभू  
 मिहि जन्मनां ३३ नि धायतश्च ते यत्र काये काष्ठं स उदधनः संवन्नस्तु संवधनः संवोयेन निहन्यते  
 ३४ आविधो विस्वा बोद्धास्तु गणादिषु आरसवरतय उपरमि थास्त्रिपांतु निष्टेवः ३५ निष्पूति निष्टे  
 वननि हीवनमित्यभिन्नानि जवने जूतिः सति स्त्ववसाने स्या दयज्वरे जूतिः ३५ उदजस्तु पशु मेरुगामकर

११

पिरिखादयः शाये ९१ गेजंतिभ्यस्तस्पदं हसि स्योपगवकादिकं ३५ आपूपिकं राक्षुलिकमेव माद्यमचेतसां ९२  
 मारावानांतु माराव्यं सहायानां सहायता ३५ हल्या हलानां ब्राह्मण्यवाभ्येतु हि जन्मनां ९३ देयश्रुकां नष्टयानां  
 पार्श्वे पश्य मनुक्रमात् ३६ स्वलानां स्वलिनी स्वल्पाप्य श्रमानुष्य कंठणां ९४ यामता जनता धूम्या पाश्या गल्या  
 यकृथक् ३७ अपि साहस्रको रीधं वार्मणां श्रवणादिकं ३८ इति संकीर्णवर्गः ॥ नाना प्रीके पिकांता दिवर्गेष्वेवा  
 चकीर्तिताः भूरि प्रयोगा ये ये सुपर्मये च पितेषु ते ३९ आकाशे त्रिदिवेना को लोकं स्तु भुभवने जने यद्येय  
 शसि च श्लोक शरे स्वदगे व सौयकः ९० नंबुको क्रोष्टु वरुणो एषु को विपिरा र्भको आलोको र्ही नो बोतो मेरी



३५५ पटहमानको <sup>३</sup> उत्संगचिह्नमोरंकः कलंकोंकायवाहयोः तस्यको नागवर्द्धको स्फुरिस्फुर्ययोः <sup>४</sup> ९९ माह  
 तेधेवेसिद्धधेपुंसिकः कंशिरोंबुनोः स्यात्पुलाकस्तु रुधाम्पेसंसेयेभक्तसिस्थके <sup>५</sup> १०० उलूकेकरिणाः पुच्छमू  
 लोपांतेवकः कमंडलौचकरकः सुगतेचविनामकः <sup>६</sup> १ किष्कु हंस्तेवितस्तौचश्चकीटेचरश्चिकः पतिकू  
 लेमतीकलिष्वेकदेशेतुपुंस्ययम् <sup>७</sup> स्याभूतिकंतुभूनिवेकतृणेभूस्त्रणेपिच न्यात्सिकायांचघोषेचकोषा  
 तव्यवकद्रफले <sup>८</sup> ३ सितेचखद्विरेसोमवल्कः स्यादथसिहूके तिलकल्केचपिराणाकोवाहीकंगमठेपिच <sup>९</sup> ४  
 महें इगुणुलूलूकव्यालयाहिमुकौशिकः <sup>१०</sup> रुक्तापुसंकास्वांतंकः स्वत्येपि सुलूकसिषु <sup>११</sup> ५ मेवाकुकः १२

११ शंकेपिखुरेप्यश्चस्ववर्तकः व्याघ्रेपिपुंडरीकोनायवान्यामपिरीपकः <sup>१२</sup> ईशालाहकाः कपिः क्रोष्टुश्चानः स्व  
 चीपिगेरिक्म पीडार्थेपिबलीकं स्यादलीकंत्वप्रिपेनते <sup>१३</sup> शीलान्चमावतूकेदृशल्के शकलवल्कले सा  
 धेशतेसुवर्णानां हेमपुरोभूषणोपले <sup>१४</sup> <sup>आवहारिकेसुकम्</sup> हीनारेपिचनिष्कोस्त्रीकल्कोस्त्रीसमलेनसोः दंभेप्यथपिनाको  
 स्त्रीभूलशंकरधन्वतोः <sup>१५</sup> २ धेनुकातुकरावांचमेघजलेचकालिका कारिकायातनाहसोः कर्णिकाकरीभू  
 षणे <sup>१६</sup> १० करिहस्तांगुलौपट्मवीजको शंान्निषूतरे वृंहारकौरूपिमुख्यावेकेमुस्यान्यकेवलाः <sup>१७</sup> ११ स्याहं  
 भिकंकौकुटिकोयश्चां दूरैरितेसराः ललाटिकः मभोभीलदृशीकामीसमश्चयः <sup>१८</sup> १२ भूभन्नितंववलमचक्रे



३०  
 १५  
 १०  
 ५  
 ०

पुकटकोस्त्रियाम् सच्यमेरुमहर्षेचसुद्रशत्रौचकंठकः<sup>१५</sup> इति कांतीः<sup>१६</sup> मसूखस्त्रि ट्करज्वाला स्वलिवाणे  
 त्रिलीमुखो शंखो निघोललाटा स्त्रियकं वोनन्नीद्रियेपिखं<sup>१७</sup> चणिज्वाले अपि शिखे स्वांताः<sup>१८</sup> शीलचक्षी  
 नगावगो आमुगो वायुविशिखो शरकविहगां खगाः<sup>१९</sup> पतंगो यक्षिसूर्यो च पूगः क्रमुकवृंदयोः पश  
 वोपि मगावेगः प्रवाहजवयोरपि<sup>२०</sup> परगः को सुमेरेतो स्नानीपादोरनस्यपि गतेपि नागमातंगां पां  
 गस्तिलकेपि च<sup>२१</sup> सर्गः स्वभावनिर्माद्यनिश्चयाध्यायस्थितिषु योगः सन्तहोपायध्यानसंगतिपुक्तिषु  
 १२ नोगः सुखेस्त्र्यादिभूतावहेश्च फणकाययोः चातके हरिणिपुंसिसारंगः शकले त्रिषु<sup>२२</sup> कपोचलका

५  
 ०

शयित्वभिषंगः पराभवे याताधंगे युगः पुंसियुगं युग्मेकतादिषु<sup>२३</sup> स्वर्गिषु पशुवाग्वज्रदिङ् नेत्रघृणिभूतले  
 लक्ष्मिदद्यास्त्रियां पुं गोलिगंचिह्नशेफोः<sup>२४</sup> श्रंगं प्राधान्यसान्त्वोश्च वगां मूर्द्धगुत्थयोः भगं श्री काममाहा  
 म्यवीर्ययत्नार्ककीर्तिषु<sup>२५</sup> गांताः परिघः परिघातिस्त्रेप्योघो वृंदेभसारये मूल्ये पूजाविधावर्षो होदुःख  
 व्यसनेष्वधं<sup>२६</sup> त्रिष्विष्टेपिलघुः यांताः<sup>२७</sup> काचां शिखामदभेदगुनः विषयी सेच विस्तारे प्रपंचः पावकेशु  
 चिः<sup>२८</sup> मास्यमासे चां सुपधे पुंसि मेधे सिने त्रिषु<sup>२९</sup> अभिषंगे स्पृहायां च गभस्तौ च रुचिः स्त्रियाम्<sup>३०</sup>  
 चांताः<sup>३१</sup> कच्छो नृपधस्याति नदी दृश्येपि संमतः मसने बहुकेप्यहो गुहस्तवकहारयोः छांताः<sup>३२</sup> केकिता

३५ धां मुक्तो च भति कांते २ भुङ्क्ते त्रिणी को नां तमः २



१४ तः १४ र्थावहिभुजौ हंतविमांडजाहिनाः अनाविस्तुहरह्यगंगाधनिवहाव्रजाः ३३ धर्मरत्नौ जिनपमौ कुंजोरं  
 तेष्वनस्त्रिपाम् चलनेसेत्रपूहरेवलजावलादरीना ३० समेश्मांशोरयोऽप्याज्ञिः प्रजास्यात्संततौ जने  
 अजौ शंखराशंकोचस्वकेनित्ये निजं त्रिषु ३४ मांताः पुंस्यात्मनि प्रवीणे चक्षेत्रज्ञो वाच्यलिंगकसंज्ञा  
 स्याच्चेतनानामहस्ताद्यैश्चार्थस्त्वचनं ३५ दोषज्ञो वै घविहं सोऽज्ञो विहं सोऽमजेपि विज्ञो प्रवीणकुराज्ञो  
 कालज्ञो ज्ञानिकुकुटौ ३६ मांताः काके भगंडौ करदौ गजगंडकरीकरी निपिविष्टस्तुखलतौ दुश्चर्मणि  
 महेश्वरे ३१ देवशिल्पिन्यपि त्वष्टादिष्टं देवेपि न दूयोः रसे कदुः कद्वकार्ये त्रिषु मत्सरतोऽक्षययोः ३२

१४

ज्ञाने ज्ञानसाधने ३

भजेरिषेभक्तिरु

मतिश्चाप्यायुः २

रिष्टं क्षेमाशुभाभावेऽप्यरिष्टे तु सुमाशुभे मायानिश्चलं यंत्रेषु कैतवान् नराश्विषु ३३ अयो घने शैलश्रृंगे  
 सीरंगे कूठमस्त्रियाम् सहस्रैलायां त्रुटिः स्त्रीस्यात्कालेत्ये संशयिपिता ३४ अर्त्युत्कर्षीत्येयः काद्यो मूलैकग्न  
 कचे जटा व्युष्टिः लेसमृद्वे वद्विंतीने शिवादरीने ३५ इष्टिपीगेष्टपोसष्टनिश्चिते बहुनित्रिषु कष्टे तु कृ  
 गहने हंसा मंदो गदेषु तु ३६ पटुर्द्वौ वाच्यलिंगौ च रांताः नीलकंठः शिवेपि च पुंसिकोद्योतर्जुठरं कुसुलो  
 तर्गहंतथा ३७ निष्ठा निष्पत्तिनाशं ताः कष्टोत्कर्षे स्थितो दिशि त्रिषु त्येकोतिशस्तिपिकनिष्ठातिपुवा  
 त्ययोः ३८ रांताः हंडो स्त्रीलघुडेपि स्यादुडो गोलेषु पाकयोः सर्पमांसात्पशून्वाजौ भूगोवाचस्त्रिडांताः ३५

३५ दत्ती हंसं कुंदं हंसं निधुरं निधेपि च निरुद्धः ३

मांसमजिमांसादासचालोपशुभ्रमिहादि ७

उलबोरकलभारणत्यालोपि ९



४६ तः श्वेतावंशशलाकापिनाडीकालेपिषट्सप्तौ कांडोस्त्रीदंडवाणावेवेगीवसरवारिषु ४० स्याद्भांडमम्बाभ  
 ४७ रसोमन्त्रे मूलवणिग्धने डांताः ४१ शप्रतिज्ञापोर्वाठं मगाठं मराहकूमोः ४२ शतस्यूलोत्रिषुदंडैषु टैविन्य  
 ४८ स्तसंहतौ डांताः ४९ नूगेने केस्यैरा मर्मेवापोवलि सुते शरे ४२ कणातिसूस्मेधायांशे संघाते प्रमये गणय  
 ४५ णोघृतादिषु स्तसंहतौ मूल्येधने पिव ४३ मोर्व्याद्व्याघ्रिते सत्वे शुक्लसंघादिके गुणः निर्व्यापारस्थितेका  
 ४० लविशेषोत्सवयोः स्यात् ४४ वर्गोद्दिताहो शुक्लहोस्तुतौ वर्णं तुचाहरे अरुणोभास्करेपि स्याद्द्वयोभे  
 ४९ दपिचत्रिषु ४५ स्यात्पुश्चर्वीप्यश्रदोराः काकैप्यभिस्वेरणः ग्रामणीनीपितेपुंसि प्रेष्टे गमाधिपे त्रि

१५

४३ सु ४६ तुस्त्रीमेघादिलोमि स्याद्द्वर्तितं तं भुवोः हरिणी स्यान्मगीहे मप्रतिमा हरिता चमा ४० त्रिषुपां  
 ४४ डोचहरिणः स्यूणास्तं मेपिवेश्मनः तस्ते सृष्टा पिपासे हेतुगुप्ताकरुणे। चलो ४८ वणिक्पथेपि विपणिः सु  
 ४५ रप्रत्यकचवाहणी करणुरिभ्यां स्त्रीने मेद्विषा तुवलंधनं ४९ शरणं गहरसिन्धोः श्रीपर्णकमलेपिच  
 ४६ विषाभि मरलोहेषु तीक्ष्णं कीवेखरे त्रिषु ५० प्रमाणं हेतुमयी दाशस्त्रे पताममातृषु करणं साधक  
 ४७ तमक्षेत्रगार्त्रे दिपेष्टपि ५१ प्राणुत्वादे संसरणं मसंवाधचमूगतौ घंटापथे यवांता न्ने समुद्रगिरिणमु  
 ४८ नये ५२ अतस्त्रिषु विषाणं स्यात्सप्तश्रं गेभदंतयोः मवरां क्रम निम्नोर्वीपतेना तुष्यये ५३ संकीर्णो

हेतुर्ज्ञानमिति संयथा नो प्रमाणं धूमः। सर्वादावधिः। यथा राजानं प्रांच प्रमाणां कृत्वा  
 अवधिं हत्वेत्यर्थः। एतापरिच्छेदः।



अन्तः  
१६

निकिा शुद्धा विरिणं भूय मूषरं <sup>॥१३॥</sup> गन्ताः देवस्यैव विवस्वतो सरस्वतो नदा स्मरौ <sup>५४</sup> पक्षिना स्त्रीं गस्तं  
तौ शकुभा सपक्षिणौ <sup>५५</sup> अग्न्युत्पातो धूमकेतु जीमूतो मेघपर्वतो <sup>५६</sup> पृथ्वी हस्तो तु पाणिन क्षत्रे मरुतो पवना  
मरौ यन्ता हस्तिपके स्ते भर्ता धातरि पोष्टरि <sup>५७</sup> पानपात्रे शिशो योतः <sup>५८</sup> पारंपतरे मते गृहमे देव्यजे  
वेतुः पार्थिवे तनये सुतः <sup>५९</sup> स्थपतिः कारुभेदे पिभूम् हूम् मिधरे नपे मूही भिषिको भूपे पित्रातुः स्त्रीकु  
सुमेपिच <sup>६०</sup> विस्तारव्यपिता व्यक्तोस्तत्स्वपरिसारथो व्यक्तः प्राज्ञे पिहृतां तु भेशास्त्रनिदरीने <sup>६१</sup>  
सातः <sup>६२</sup> सतात्सारथ्यो हाः स्थे सत्रियायां च स द्रजे वृतांतः स्यात्प्रकरणे मकारे काल्पीवार्तमोः <sup>६३</sup> आनर्जः समरेन

पुरेणपि सत्रियमात्रेऽपि ३

१६

ज्येष्ठावानः पितृन् ॥ सरस्वतादिः ॥ रसाः स्त्रियां सप्रेतः शिशुः सुकाशः महाभूतानि  
रायव्यादीनि ॥ तदुत्पातः शब्दादयः ॥ अग्न्युत्पातः विहृतिर्हरितालीदिः शब्दयानयोभा  
स्यः शब्दाद्भावेति स्वामी ॥

त्यस्याननी वृद्धिश्चेष्टयोः <sup>६४</sup> कृतांतो यमसि द्वांतद्देवाकुशलकर्मसु <sup>६५</sup> श्रेष्ठादिरसरक्तादिमहाभूतानि तद्गु  
णाः <sup>६६</sup> इन्द्रियाण्यश्मविहृतिः शब्दयोनिश्च धातवः <sup>६७</sup> कक्षातरपि शुद्धो तो नपस्यां सर्वगोचरे कास्तसाम  
र्थयोः शक्तिर्भूः काठिन्यकाययोः <sup>६८</sup> विस्तारव्यपिता <sup>६९</sup> विवसती रात्रिवेश्मनोः सपाच्यो रपवितिः सानिही  
नावसानयोः <sup>७०</sup> अर्तिः पीडा धनुः कोटो ज्योतिः सामान्यतन्मनोः मचारस्य द्यो रिति शिनिडिंस्व पवासयोः  
इह उदये धिगमे प्राप्ति स्त्रितात्वित्रमे मुगे वीणा भेदे पिमहती <sup>७१</sup> मूर्तिर्भस्मनि संपदि <sup>७२</sup> नदी नर्ग्यो  
नागानां भोगवत्यं संगरे संगे सभायां समितिः <sup>७३</sup> सपवासावपि सिती <sup>७४</sup> रवेरर्द्धिश्च शस्त्रं च वह्निश्चा



३ शुक्तिः श्रोत्रे तथा स्नायेवातीयां श्रोत्रकर्मणी निविश्वः ॥ ३ ॥

यो निरुपादानकारणोऽयं यामलप्रकृतिरविहृतिः मायानुप्रकृतिविद्यारिण्यादिः लिङ्गमयकन् स्त्रीपुंशंसकंवेति  
स्वामी यथात्तु तेषां प्रकृतिः षट् ॥ चक्षुःश्रोत्राद्यास्यपहोपनासिका

अ.तः <sup>१७</sup> लावहेसयः जगतीजगती ब्रुं हे विशेषे पिशितावपि <sup>१८</sup> ई पुंतिः ब्रुं होपि दशमं स्यात्प्रभावे पिचापतिः पुतिर्ग  
<sup>१९</sup> तोचमूले तु पशतिः पशमे स्योः <sup>२०</sup> मरुतीर्यो नि लिं गे च वै शिम्पाया अद्वतयः सिकताः सुवीलकाः पिवेरेअ  
<sup>२१</sup> वसिच <sup>२२</sup> युतिः <sup>२३</sup> वनिता जनिता त्र्यनु रागायां च यो पिति गुप्तिः सितियु दसिपि <sup>२४</sup> निहो रगा धैर्ययोः <sup>२५</sup> ७२  
<sup>२६</sup> ब्रह्मतीक्ष्णद्वार्ताकी ब्रुं हे मे हे महस्यपि वासिता स्त्रीकरे रावो अवाती वृत्तौ न न अक्रतो <sup>२७</sup> ७३ वांति फल्यु न्यगे गे  
<sup>२८</sup> च त्रिष्टु चं च ता मृते कलौ तं रूप्य हे म्ना निमित्तं हे तुल्यमणोः <sup>२९</sup> ७४ अतं शास्त्रा वै धृतमो युगप्यपीतयोः क  
<sup>३०</sup> तं असाहितं महाभीतिः कर्मजीवानपेक्षिच <sup>३१</sup> ७५ युक्ते श्मादावते भूतं प्राण्यतीति समे त्रिषु वृत्तं पद्ये च रित्रे त्रि  
<sup>३२</sup> युक्ते यथा भूतवादि प्राणाशिकः १ श्मादो यथा महाभूतानि २ अतंससः ३ भूतमप्यनुपयसमूहो  
<sup>३३</sup> यते व्यवहारतः ४ प्राण्यतीति निस माहारहृदः ५ प्राणिनियथा ६ भूतग्रामः ७ सखायं भूतप्रतीय  
<sup>३४</sup> तो अतीति यथा भूतलुः ८ समस्तुत्यः ९ यथा सुहृत् १० योतिष्यथा भूतपियं दाहुराणी ११ प्राणावपि

१ अतिवर्तुले २ वृत्तौ धीते मृतीतिः पिबर्तुलेऽपि मृते संस्कृतः कृत्रिमेशले कथितेऽप्यत्यलिङ्गकः ३ कीवर्तुलक्षणेऽपेतेऽतिको वातरम् ४

जयेजनाः श्रवादिः मतजनहलात्करणजत्यकपेक्षितियतः ५ ज्येता हि पाद्विभेदयोः ६

मार्षिरिद्यमादीन्ते ७

<sup>८</sup> घृतीते दृष्टिस्तले <sup>९</sup> ७६ महद्रास्यं चावगीतं जने स्याद्गर्हिते त्रिषु <sup>१०</sup> चेतं रूप्ये पिरजतं हे म्नि रूप्ये सिते त्रिषु <sup>११</sup> ७७  
<sup>१२</sup> त्रिषु तो जगदिं गे पिरतं नीत्यादि रागि च अवदातः सिते पीते शुद्धे वद्वानु नौ सितौ <sup>१३</sup> ७८ युक्ते तिसंस्कृते मर्षि राय  
<sup>१४</sup> मिनीतो भै संस्कृतं कृत्रिमैलै सणोपेते प्यतं तो नैवधा वपि <sup>१५</sup> ७९ स्याते रद्रे मतीतो भिना तं सुकुलने बुधे विवि  
<sup>१६</sup> तौ पूतविज नौ मूर्च्छितौ मूढसो ब्रूयो <sup>१७</sup> ८० हो चांस्त्र परुषो सुक्ते शिती धवलमे चको सत्ये साधो विद्यमाने प्रश  
<sup>१८</sup> स्तभ्यर्हिते च सत् <sup>१९</sup> ८१ पुरस्कृतः पूजिते रात्यभि युक्ते मतं कृते निवाता वा अयावातो शस्त्रा भेद्यं च वर्ममत्  
<sup>२०</sup> ८२ ना तो नद्र प्रहृष्टः सुं रुद्धिता उस्थिता स्वमी हृदि मत्यो घतो त्यन्ना आदतो साद रं द्वि तो <sup>२१</sup> ८३ तांताः <sup>२२</sup> ११४॥

असंयुक्तः १ यरातः २ मन्मयादिशुद्धो भावे सगुडक्षोदकान्तिकः ३ क्षान्तरक्षोत्रिणसंयुक्तं कृतदुश्चने ४ परेष्वप्याः शुक्तावासनवदेतः



20

15

10

5

0

बहुपदार्थमात्रम् निवृत्तौ यथा । मङ्गलार्थे धर्मः । इदं विषये कारणे च । अर्थवर्गमपि निपातमुक्तं भागमन्वयम् । अविज्ञानं लक्ष्यम् । अत्रास्य उक्तं हि । एतत्प्राप्तौ यो विद्युः ।  
निपातेति पाठः । निदानमुपपत्तिमुक्तम् । तर्थाश्रयाद्व्यवहारेण योपाध्यायमन्वयः । अवगारोपेन ह्यर्थः स्वीरजस्मन्वयः । पात्रेपि यथा । नीयत इत्युक्तं यो रिति ।  
इत्युक्तं । भावस्याप्यवयवस्याप्येति ह्युक्तं । योपाध्यायमन्वयः । स्वीरजस्मन्वयः । अत्रास्य उक्तं हि । एतत्प्राप्तौ यो विद्युः ।  
नयनश्रीतिः । अयमन्वयः । सङ्गसतोः । यस्य कल्पः । निराद्वैतसङ्गता विषयविवेचिनिश्चयानाम् । अत्रास्य उक्तं हि । एतत्प्राप्तौ यो विद्युः ।

अ.त.

॥ अर्थोभिधेये वैस्तु प्रयोजननिवृत्तिषु निपातागममो स्वीर्यमविजुष्टमते गुरो समर्थस्त्रिपुराकि

१८

खे संवहार्थे हिते पि च इशमी स्थो सी रा रा ग व हो वी थी पै द य पि ४९ आस्या नी प ल यो रा स्या म स्या स्त्री

मानमा ४८ चतुर्थभागः ।

सानुमानयोः शास्त्र इ विरायो र्ग यः संस्था धरि स्थितौ म तौ ५० धांताः अभि मा य व शो हुं दा व दौ नी म्

परकं दानवनी स्वकं दः । अपवादो विनियोगः । निदाता विनियोगः । अत्रापवादो भावः । रिति च स्वामी । बोधवः स पिराटः ।

तवत्सये अपवादौ तु निदाज्ञे रा या दौ सुत बांधवौ ५१ पा दार र्थं धि तु पी रां श्रुं द्रा ग्म्य की ल मो नु दः नि

५२ आ ग व रू दिते ज्ञात र्प्यी क र्त्तुं हा रु पो रणे स्या त्म सा हो नु गे धे

वी हो जन वा दे पि शा हो जे न वा ल रा ध्य यो ५२ आ ग व रू दिते ज्ञात र्प्यी क र्त्तुं हा रु पो रणे स्या त्म सा हो नु गे धे

अज्ञानं यो विनियोगः ।

पि स दः स्या ध्वं न ने पि च ५३ गो रा ध स्य पि गो वि हो ह र्थे प्या मो ह व न म दः मा धा न्ये ग न लिं गे च व धां गे क क

= अपि शब्दात्स्वकार इति च ।

= अपि शब्दादिहेतोः ।

३ = तु यो शब्दो रूपको र्त्तुं यो भागः । कुलादि प्रत्ययतत्त्वतो पादः । तमो नुद र्त्तुं यो युक्तं प्रकृमातः ।  
अपि शब्दाद्वादाभावात् निश्चितवादे च । जंबूलः पंकः । साम्बालः ।  
१ = प्रधानमवधारणम् । एतच्चिह्नं ह्यत्रादि । शीलं यो गे च । ककुदुद्वयोपमि । यथा ककुदुमाव

नमो विष्णुः सुदृष्टः । ११ । होताः ।

हो स्त्रियां ५४ स्त्री संविद ज्ञानं संभाषा क्रिया कारां हिं नामं सु धर्मे रहस्यं पतिष्यत्सा हृतौ वत्सरं शरत् ५५

पदं व्यवसिति त्राणं स्थानं लक्ष्मीं हिं वस्तुंषु गोप्यं दसे विते माने प्रतिष्ठां कृत्यं मा स्प दं ५६ त्रि विंशं म

धुरो स्वाहं हृवां ती क्षणं कोमलौ मूढां त्यापं तुं निभी ग्यां मं दः स्युर्दो तु रा र्हो ५७ म स ग्ना म ति मो वि

हृत्सु म ग ल्भो वि रा र्हो हां ताः व्या मो वा श्र न्य गो धा वु त्से थः का य उ त्त तिः पै यी हा रं श्र मा र्गि श्र वि व

पीतो ग्मः । सुदृष्टः । ११ । होताः ।

उपसर्ग्य कं वलं इति प्रसिद्धं । वक्रांते पि ।

अविष्टानमाधारः ।

धौ च तौ ५८ परि धि र्पि ति प त रोः शा खा पा म प स र्म वे वं ध कं व स तं चे तः पी डा धि ष्ठा न मा ध पः ५९

समर्थनं चोपपत्तिः । यथा ज्ञानसमाधिः । नीलाकावचनाभावः । मलोत्कर्षार्थं बोधोदितेन व्याः । चशब्दाद्व्याने । योगशब्दे तु ध्यानधारणा समाधयोर्भेदोक्ताः ।

सुः सै म र्थ न नी वा कं नि य मां श्र स मा ध यः हो यो त्या हे नु वं धः स्या त्म कृ त्वा दि षु न श्रु रे ६० मुख्या

१ = हो यो त्या हे यथा । अनुवधं सवस्थां चत्वात्वा दरां भे पा न ये तः । अत्रास्य उक्तं हि । एतत्प्राप्तौ यो विद्युः ।

२ = व्याससिद्धे त्वाहं तरे । मग्ना ध्यः । ११ । होताः ।

२४ वी व धो वी व

२ वं ध के ये नु त म् । गो य म् । ११ । होताः ।  
२ धी य नु । ११ । होताः ।  
२ प्रा सो यान म् । ११ । होताः ।

विष्णोः । सुदृष्टः । ११ । होताः ।  
विष्णोः । सुदृष्टः । ११ । होताः ।  
विष्णोः । सुदृष्टः । ११ । होताः ।  
विष्णोः । सुदृष्टः । ११ । होताः ।  
विष्णोः । सुदृष्टः । ११ । होताः ।  
विष्णोः । सुदृष्टः । ११ । होताः ।  
विष्णोः । सुदृष्टः । ११ । होताः ।  
विष्णोः । सुदृष्टः । ११ । होताः ।  
विष्णोः । सुदृष्टः । ११ । होताः ।  
विष्णोः । सुदृष्टः । ११ । होताः ।

5

10

15

20

25



20

15

10

5

0

विशेषविधानेनकारेणविधिवत्तद्व्याहस्यन्तेकुत्रचैवने

प्रकृतानुवर्तनवैयर्थ्यवत्। कर्तृरसंज्ञविश्वः।

अवधिस्त्वधानेनस्यात्मास्मिकालिविलेपमानः।

वस्तुवाच्यवैयर्थ्यवत्।

मुरांपिबदिकमनुवाति यः शिशुस्तस्मिन्मुरांनुयाधी वालेनेनिके

२ मुरयेयथा समवातस्त्वधः। अपिशब्दत्वेनभागेयथास्त्वधः।

३ लेपवनितासुधयेभित्तपोलिना

४ अपिशब्दात्कालेधारिक

अ.त.

नुमापिनिशि शोभकतस्यानुवर्तने

विधुर्विस्त्रोचंद्रमसिपरिच्छेदेविलेवधिः

५ विधिर्विधानेदेपिप्र

अवधामिप्रतिविधिः।

विधिः प्रार्थनेचरे बुधहृदोपंडितेपिस्त्रुंधः समुहपे च

६ देशेनद्विशेषे

७ द्यौसिंधुनीसरितिस्त्रि

८

यां विधाविधौप्रकारेच साधूरंमपेपिचत्रिमु

९ दृष्टवैधुनीया

१० सुधास्त्रीवसुधालेयोमर्तसुही

११ संधाप्र

तिज्ञामपीहाप्रहासंमसमः सहा

१२ दृष्टमधुमधेपुष्परसे

१३ सोद्रेप्यं धेतमस्यपि

१४ अंतस्त्रिषुसमुन्नद्धे

पंडितंमन्यंगवितो

१५ दृष्टवैधुमधुमधेपुष्परसे

१६ सोद्रेप्यं धेतमस्यपि

१७ अंतस्त्रिषुसमुन्नद्धे

वितो दृष्ट धाताः सस्यवही

१८ चित्रमानूभातूर

१९ इमंदिवाकरो

२० भूतात्मानोधा

वितो दृष्ट धाताः सस्यवही

२१ चित्रमानूभातूर

२२ इमंदिवाकरो

२३ भूतात्मानोधा

वितो दृष्ट धाताः सस्यवही

२४ चित्रमानूभातूर

२५ इमंदिवाकरो

२६ भूतात्मानोधा

वितो दृष्ट धाताः सस्यवही

२७ चित्रमानूभातूर

२८ इमंदिवाकरो

२९ भूतात्मानोधा

वितो दृष्ट धाताः सस्यवही

३० चित्रमानूभातूर

३१ इमंदिवाकरो

३२ भूतात्मानोधा

वितो दृष्ट धाताः सस्यवही

३३ चित्रमानूभातूर

३४ इमंदिवाकरो

३५ भूतात्मानोधा

वितो दृष्ट धाताः सस्यवही

३६ चित्रमानूभातूर

३७ इमंदिवाकरो

३८ भूतात्मानोधा

वितो दृष्ट धाताः सस्यवही

३९ चित्रमानूभातूर

४० इमंदिवाकरो

४१ भूतात्मानोधा

वितो दृष्ट धाताः सस्यवही

४२ चित्रमानूभातूर

४३ इमंदिवाकरो

४४ भूतात्मानोधा

वितो दृष्ट धाताः सस्यवही

४५ चित्रमानूभातूर

४६ इमंदिवाकरो

४७ भूतात्मानोधा

वितो दृष्ट धाताः सस्यवही

४८ चित्रमानूभातूर

४९ इमंदिवाकरो

५० भूतात्मानोधा

वितो दृष्ट धाताः सस्यवही

५१ चित्रमानूभातूर

५२ इमंदिवाकरो

५३ भूतात्मानोधा

वितो दृष्ट धाताः सस्यवही

५४ चित्रमानूभातूर

५५ इमंदिवाकरो

५६ भूतात्मानोधा

वितो दृष्ट धाताः सस्यवही

५७ चित्रमानूभातूर

५८ इमंदिवाकरो

५९ भूतात्मानोधा

वितो दृष्ट धाताः सस्यवही

६० चित्रमानूभातूर

६१ इमंदिवाकरो

६२ भूतात्मानोधा

वितो दृष्ट धाताः सस्यवही

६३ चित्रमानूभातूर

६४ इमंदिवाकरो

६५ भूतात्मानोधा

वितो दृष्ट धाताः सस्यवही

६६ चित्रमानूभातूर

६७ इमंदिवाकरो

६८ भूतात्मानोधा



20  
15  
10  
5  
0

तनुः कार्ये त्वचिस्त्रीस्माच्चिस्त्र्येविरलेहोः। वीरगौचेतिस्वाभीः।  
प्रतीवापोदुग्धादोदध्यादिभावायुतक्रादि सतापुत्रावधस्थानेगुलंगुक्रियोरपिः।  
प्रतिपः। निहोपोवा। स्वर्गादेइतस्यइवो पचसुवागृहस्थस्थानेनूपचारतः। सूत्रे  
नरेणावचुराति। मितिस्वाभीः। प्रथमः। २। अचिक्रयोगमेदप्रबला २ सा १  
३। निहानेभक्तापुपसेनेनंदध्यादिः। निहानेनेमनेचिन्तेः। ३  
१। उद्योचेवृत्तभेदेवसरैव भूत्येकराकैकेच १ कत्येववृत्तकार्ये  
मदसुदेः।

अ. न. ३० नी ७४ त्वदेहपोरपिनतः सनांधो जिहिकापिच क्रतुविरपोरस्त्रीविज्ञानं त्रिषुतुष्टके ७५ मं देधेननं क्ले  
केतोवजे-यथा चानकेतनेः १ ज्ञानेचवसु। आहुप्र-वसुवेदावसुनपोवसुज्ञानं वशास्वतम्।  
३० केतावुपनिमंत्रणे वेदस्तत्वं न पोव्रसव्रसाविप्रः प्रजापतिः ७६ उत्साहनेच हिंसायां सचनेवापिगंधनं आतं  
सवनेवेगः १। आप्यायनेतपरासः।  
चनेमतीवापनवनपायनार्थकं ७७ व्यमनं लांकुनेरमश्रुनिष्ठा नावयवेष्टपि स्यात्कोलीनेलो कवादेमुदे  
समभेदे उपवनम् १।  
पश्वहि पक्षिणां ७८ स्यादुद्या मं निस्सरणे वैनमेदे प्रयोजनं अवकाशे स्थितो स्थानं क्रीडावपि देवनं  
पौरुषमुपोगः १। सन्निविष्टोऽम उपविष्टोऽर्वाभ्यावः।  
७९ उत्थानेपोरुषेते त्रेसन्निविष्टोऽमपिच व्युत्थानं प्रतिरोधेच विरोधाचरणे पिच ८० मारलोमृतसं  
स्वारे गतो दुव्योपिदापने निर्वृत्तनो पकरणां नुव्रज्या सुचसा धनम् ८१ निपीतवैरशुद्धो हानेन्यासापि  
१। उपकरणां सामग्रीः। चराव्याहारे कारके सैव उपकरणे उपाये सिद्धे मेधेना साधनं १। अपिवाद्यात्ममाधिनिवृत्तो व्युत्थानम्। स्वातंत्र्याच व्युत्थानमिति त्रिकारणोप ३। अपिवाद्यात्परिदेवने घृतेच १। असे ७।  
सुमहपस्यवाकेर्जिराजे इत्यलीलदोषे उदाहृतम् १। १८०। २।  
३। साहचर्यान्तरेच स्थानम् १। आदिशब्दादिजि गोवा व्यवहारयोः ३।  
देवनः प्रोक्तः। देवगोऽसः १३।

वृशब्दादिरागिदुष्टोः १

तोपीच व्यसनं विपदि भंशे शेषे कामजकोपने ८२ पश्तासिलोमि किं न त्वेनं लाघंशोप्यणीयसि ति  
अ  
प्रिभेदेष्टणे पर्ववर्त्मनेत्रकुदेध्वनि ८३ कार्यगुत्येकोपीनेमैयुनं संगतो रते प्रधानं परमात्माधीः प्र  
ज्ञानं बुद्धिचिह्नयोः ८४ प्रसनं पुष्पफलपो मिधनं कुलनाशयोः क्रंदने रोदनाहूने वप्पे देहप्रमाण  
योः ८५ गृहे देहत्विह्मभावाधामान्य यचतुष्पये सन्निवेशे च संस्थानं लह्मचिह्नपधानयोः ८६  
आकृादने संपिधानमयवारणमित्युभे आराधनं साधने स्यात्स्वाप्तोतोषणेपिच ८७ अधिष्ठानं चक्रप  
रमभावाध्यासनेष्वपि स्तंस्वजातिष्वेष्टेपि वनेसलिलकान्ते ८८ नलिनं विरलेस्तोके वाच्यलिंगंतयो



अ. ८. २१ नरे समानाः सत्सर्मेकेसुः पिशुनौखलमूचको २२ हीनयूनाब्रूगल्योवेगिभूतेतरस्वितो अभिपन्नोपग  
 द्वेभिपन्नव्यापद्गतावपि २० नांताः क<sup>को</sup>लाभूषणेवर्हेतूणीरेसंहतेपिच परिच्छेदेपरीवापः पर्युतोसलि  
 लस्थितो २१ गोधुग्गोष्टुपतीगोपौ हरविस्मृष्टपाकपी वाप्यमूष्माश्रुकशिपुस्त्वन्नमाङ्कारनंद्यं २२ त  
 ल्यंशप्पाहहारेसु स्तंवेपिविरपोस्त्रियां प्रास<sup>रूप</sup>स्वरूपाभिरूपाबुधमतो ज्ञयोः २३ भेद्यलिंगाअमीकु  
 र्मेवीणाभेदश्चकटुपी<sup>पांता</sup> ॥ रवर्षीपुंसिरेफः स्यात्कुत्सितेवाच्यलिंगकः २४ फांताः ॥ अंतराभवसत्वे  
 श्वेगंधर्वीदिव्यगामते कंबुनीवलपेशंखे द्विजिह्वोसर्पसत्त्वको २५ पूर्वीन्यलिंगः माहृपुंवहुस्त्वपिपूर्वना

२१

न वांताः कुंभौघरेभमूहृशौ रिंभौतुशिभुवालिशौ २६ संभौस्यूणाजरीभावौ शंभूवसन्निलोचनौ कुशि  
 भूणाभिकागर्भाविभ्रंभः प्रणयेपिच २७ स्यादेर्षीदुंदुभिः पुंसि स्यादृष्टुं दुंदुभिस्त्रियां स्यात्सहारजने  
 क्वैवेकुसंभकस्वेपुमान् २८ सृत्रियेपिच नाभिनी सुरभिर्ग विचस्त्रियां सभासंसदिसभेचत्रिघथ  
 शेपिवल्लभः २९ भांताः किरणप्रमहोरश्मीकपिभेकोल्लवंगमौ इच्छामनोभवोकासौ शीर्षीघोगौ  
 पराक्रमौ ३० धर्मीः पुणायमन्यायस्वभावाचारसोमपाः उपायपूर्वआरंभउपधाचाप्युपक्रमः १  
 वपिक्पयः पुरंवेहोत्रिगमोनागरोवपिक् नैगमौद्वौ वले रामोनीलचारुसितेत्रिषु ३२ शब्दादिपूर्वी



अतः

२२

हृदयेपिग्यामः क्रांतौ च विक्रमः स्तोमस्तोत्रे ध्वरे हृदये जितस्तुकुटिले लसे ३ उत्सेपि घर्मश्चेष्टालंकारे भ्रांतौ च विभ्रमः  
गुल्फोरुक्स्तं वसेताश्च नामिः स्वसकुलस्त्रियोः ४ स्थितिः श्लाघाः समापुक्तेः समंशके हिते त्रिषु त्रिषु  
मौ हरित्कलौ श्यामा स्याद्गारिवा निशा ५ लला मं पुच्छं पुं द्राश्च भूषामाधान्यकेतुषु मस्य मध्यात्मप्राधिप  
धाने प्रथमस्त्रिषु दिवामौ वल्गुमती पौद्वावधमौ नूनकुत्सितौ जीर्णं च परिभुक्तं च पातयाममिहं ह्यं  
७ माताः तुरंगगरुडौ ताक्ष्णौ नित्यपापचमौ सौम्यौ च शुभौ देवश्यालौ भ्रातृव्यौ भ्रातृनद्विषौ ८ य  
जंत्यौरस हृदये स्यादर्थः स्वमिवैश्ययोः तिष्ठपुष्पे कलिपुगे ययी मो वसरे क्रमे ९ प्रत्ययो धीनशयय

२२

ज्ञानविश्वसहेतुषु रंध्रे शब्दे थातुशयो दीर्घद्वेषानुतापयोः १० स्पृष्टोच्चपस्तत्रा कल्पेनागानां मध्य  
मेगते समयाशययाचारकालसिद्धांतसंविदः ११ व्यसनात्पशुभंदेविपरिसनयास्त्रयः अस्य  
मोतिक्रमे कृच्छ्रे दोषे हरे प्यथापदि १२ युद्धापत्न्योः संपरणः पून्यस्तुभ्वशुरेपि च पश्चाद्वस्थापि  
वलंसमवापश्चमन्नयो १३ संघातिसन्निवेशे च संस्त्यायः मणपास्तमी विश्रंभयाच्चापेमाणो वि  
रोधेपिसमुद्युतः १४ प्रायोभूत्स्यंतगमने मनुर्हृन्ने क्रतौ कुधि रहस्योपस्थयोर्गुह्यं ससंशयय  
तथ्ययोः १५ वीर्यवलेपभावे च द्रव्यं भव्ये गुणाश्रये धिक्पस्थाने गृहे भेगे नौ भाग्यं कर्मशुभाशुभम् १६



भ.त.

२३

केशरुहेन्नागीगेपंविशत्यादंतिकापिच दृषाकपापीश्रीगोर्परिभिरव्यानामशोभयोः १० आरंभोनिष्ठतिःशि  
शापूजनं संप्रधारणं उपायः कर्मवेष्टाचचिकित्साचनन्वक्रियाः ९ १८ कृपासूर्यप्रियाकांतिः प्रतिविंवम  
नातपः कस्याप्रकोष्ठेहृम्यदेः कांच्यामध्ये भवं धने १९ कृत्वाक्रियारेवतयोः स्त्रिषुभेधेधनादिभिः जयंस्याज्जन  
वादेपि जघन्योते धमेपिच गैर्त्याधीनोचवक्तव्यौ कल्यौ सज्जनिरामयो आत्मवाननयेतोर्थी हृद्यो युग्यं तु चार्च  
पि २१ रूपं प्रशस्तं रूपेपि वहा न्यो बल्युवागपि न्यायेपि मध्य सौम्यं तु सुंदरं सौमदैवते २२ पांताः निवह्य व  
सरोवारी संस्तरो मस्तराध्यरी गुरुरीः पतिपित्राद्यौ द्वापरे युगसंशयौ २३ मकारौ भेदशब्दस्य आकाराविं

२३

गिताक्षरी किंशरुधान्यश्रुकेषूमरुधनधराधरो २४ अद्रयो इमशैलाकीः स्त्रीस्तनादोपयोधरो ध्वानारि  
हानवाहत्रावलिहस्तांशवः कशः २५ महारामंगनारिरुग्वाणा अस्त्राः कचा अपि अजातशत्रुगौगोः कालेप्य  
श्मश्रुनीचतूवरो २६ स्वर्गीयिराः परिकरः पर्यंकपरिवारयोः मुक्ताशुद्धौ चतारः स्या कुरोवायो सतुत्रिषु  
२८ कर्बुरेथ प्रतिज्ञासि संविद्यत्सु संगरः वेदभेदे गुप्तिवादे मंत्रो मित्रो स्वावपि २९ मखेषु पूषं देपि स्वरु  
गुद्येप्यवस्करः आरुंवरसूर्यखेगजेन्द्राणां च गजिते ३० अभियोगे च चोर्पे सन्तहनेपिच स्या अंगमेप  
रीवारः खड्गकोशोपरिष्ठदे ३१ विष्टरो विहरी हर्मसुहिं पीठापमासनं हृदि हृस्ये प्रतीहारः प्रतीहार्यप्य



अ. न.

२४

नंतरे ३२ विपुलेनकुलेविलौ वधुः स्यात्सिंगलेत्रिषु सारोवलेस्त्रिगंशेचन्यायेत्कीवंवरेत्रिषु ३३ दुगे  
 दूरोद्युतकारेपणोद्युतेदुगेरं महारण्येदुर्गपथेकांतारंपुंतपुंसकं ३४ मत्सरोन्मथुभद्वेषेनदृष्टं परणयोस्त्रि  
 षु देवाद्देवतेवरः अष्टेत्रिषुत्कीवंमनाकपिमे ३५ वंशोवुरेकरीरोस्त्रितस्तुभेदेघटेचना नाचमूमघने  
 हस्तसूत्रेपत्रिसरोस्त्रिपां ३६ यमानिलेद्वचंदर्कविस्तुसिंहांशुवाजिषु शुकाहिकपिभेकेषुहरिन्तीक  
 पिलेत्रिषु ३७ शर्कराकर्पगंशेपि पात्रास्याद्यापनेगतौ इराभूवाकसुरासुस्यातंद्रानिद्राममीलयोः  
 ३८ धात्रीस्यादुपमातापिप्पितिरप्यामलकपि सुद्रावंगानदीवेश्यासरघाकंटकारिका ३९ त्रिषु

२४

कूरेपनेत्येपिश्चदंमात्रापरिच्छेदे अत्येवपरिमारेणसामात्रंकार्त्तवधारणे ४० आलेख्याश्चर्ययोश्चित्रं  
 लत्रंश्रीणिभार्ययोः स्यात्तुरांशुकपोर्नक्रंसेत्रंपत्नीशरीरयोः ४१ मुखान्त्रिकोडाहलपोःपोत्रंमोत्रंतुनामि  
 च सत्रमाच्छादनेपक्षेसहादनेवनेपिच ४२ अक्षिरंविषयेकापेप्यंवरंयोमिवाससि चक्रंराष्ट्रप्यस्रं  
 तुमोक्षेपिस्त्रीरमस्युच ४३ स्वर्गेपिभूरिचंद्रोद्धारमात्रेपिगोपुरं गुहादभोगदूरेदे रहोंतिकमुषद्व  
 रं ४४ पुरोधिकमुपप्यिना रागारिेनगरेपुरं मंदिरंचाथराष्ट्रीविषयेस्यादुपद्रवे ४५ दूरोस्त्रि  
 पांभयेष्वभेवज्जोस्त्रीहीरकेपवोमुखेजले ४७ व्यामिस्वरूपलेपदमेनीषधि विशेषयोः स्त्रीवैरेतसि

द्वे

तंत्रप्रधानेसिद्धांतसूत्रवापेपरिच्छेदे॥ श्रीसिरश्चामरेद एउप्यौशरंशायनाशनौ॥  
 पुष्करंकरिहस्ताग्रेवाद्यभांडे॥



अ. त.  
२५

शुक्रोनाभार्गवनिष्ठवह्निषु ४८ अंतरमवकाशावधिपरिधानांतद्विभेदतादृश्ये छिद्रात्मीयविना  
वह्निवह्निखसरमध्येंतरात्मनिच ४९ मुस्तेपिपिरुरं राजकसेरुण्यपिनागरं त्रावरं त्वंधतमसेधा  
तुकेभेस्यनिंगकं ५० गौरोरुणेसितेपीनेत्रणकार्यप्यरुद्धरः जठरः कठिनेपिस्पादधस्तादपि  
चाधरः ५१ अनाकुलेपिचैवाग्नौ व्यपोव्यासक आकुले उपपुद्गीच्यश्रेष्ठेष्वप्युत्तरः स्पादनुत्तरः ५२  
एषांविपर्ययेष्टेष्टूरानात्मातमाः परे ३ स्वादुपिप्योतुमधुगोत्रहो कठिननिर्हयो ५३ उदाशितात्मह  
तोपितरस्त्वन्पनीचयोः पंदस्वच्छंदयोः स्वेरः शुभ्रमुद्गीसमुत्क्रयोः ५४ रांताः चूडाकिरीटं केशाभ्रसं

२५

गतामोक्तमस्त्रयः दुमप्रभेदमातंगकांडपुष्पाणिपीलवः ५५ कृतांतानेहसो कालश्चतुर्थेपियुगेकलिः क  
ण्येहारयोः पुंसिवलिः माशयंगजेस्त्रिमां स्थोऽत्यसामर्थ्ये सैन्येषुवलंताकाकसीरिणोः ५६ वातूरुः पुंसिवासा  
यामपिवातासहेषु ५७ भेद्यलिंगः शठेव्यालः पुंसिश्वापदसर्पयोः मलोत्नीपापविह्विताम्यस्त्रीशू  
लंरुमायुधं ५८ शंकावपिह्वयोः कीलः पालिः स्त्र्ययंकपंक्तिषु कलाशिल्येकालभेदेप्यालीसख्यावली  
अपि ५९ अध्वं बुविकृतेविलाकालमयीह्योरपि बहुलाकृतिकागावोदुहलो नौशितौत्रिषु ६०  
लीलाविलासक्रिययोरूपलाशर्कगपिच शोणितंभसिकीलांलंमूलमौघेतिफ्राभयोः ६१ जालं समू



अ. न.  
२६

हृआनापगवासा रक्तेषुपि शीलं स्वभावे स हृते स स्पेहे तु कृते परं ६२ कृदिर्निरुजोः क्लीवं समूहप  
रुं नता अधः स्वरूपयोरस्त्री तलं स्याच्चा मिषे पलं ६३ औवीनलेपिपा तालं चेलं वस्त्रे धमे त्रिषु कु  
कूलं शंकुभिः कीर्णैश्च भिना तु तुषानले ६४ निर्णिते केवलमिति त्रिलिंगं त्वेककृतत्तपोः पर्याप्तिस्ते  
मपुरोपपु कुशलं शिष्टे त्रिषु ६५ मवालमंकुरे यस्त्री त्रिषु स्थूलं जगुपि च कालोदंतुरे तुंगे चारोद  
स्ते च पेरातः ६६ मूर्खे भके पिवालः स्याद्यो लश्चल सत ह्ययोः लांताः दवौ हावौ वतारण्यवही जन्म हरो  
नवौ ६७ मंत्री सहाय सचिवौ यति शारिख नराधवाः अवयः शैल मेधाकां आज्ञा हाता ध्वरा हवाः ६८ भावः स

२६

तासु भावाभिप्राय चेषात्मजन्मसु स्यादुत्पादितेषु पुष्पे मसवो गर्भमोच ६९ अविश्वासि यन् हवे पिनि कृतावपि  
निहवः उत्ते कामि योरिच्छामसवे मह उत्सवः ७० अनुभावः प्रभावे च सतां च मतिनिश्चये स्याज्जन्महेतुः प्र  
भवः स्थानं चाद्यो पलवृधये ७१ श्रुत्यां विप्रतर्नये शस्त्रे पारश्वः पुमान् ध्रुवो भभिदे क्लीवं तु निश्चिने श  
श्वते शश्वते त्रिषु ७२ स्वाज्ञाता वात्मनि संविद्यात्मीये सोस्त्रियां धने स्त्री कटी वस्त्रवंधे पिनी वीपरिपरोपि  
च ७४ त्रिवागौरी फेरवयोर्दृढं कलहयुग्मयोः इयासु व्यवसाये सुसत्वमस्त्री तु जंतुषु ७५ क्लीवो न पुंसके  
षण्ठवाच्यलिंगमविक्रमे वांताः द्वौ विशेषे वैश्यमतुजो द्वौ च रामिमरो स्वज्ञो ७६ द्वौ राशी पुं जमे या यौ द्वौ वं



अ. न.  
२७

शौकुलमस्करी रहः प्रकाशेवीकाशेनिर्वेशेभतिभोगयोः ७७ कृतांतेपुंसिवीनाशः शूद्रकर्षकयोस्त्रिषु प  
देकश्चेनिमित्तेपदेनः स्यात्कुशममपुत्र ७८ दशावस्थानेकविधाय्याङ्गान्तर्लपिचामता वशास्त्री करिणी  
चस्याद्दृष्टानेतातरिन्निष् ७९ स्यात्कवः साहसिकः कठोरमसृणावपि प्रकाशेतिप्रसिद्धेपिशिशवसेवाति वि  
शः ८० शान्ताः सुरमस्यावनिमित्तोपुरुषावात्समानवौ काकमस्यात्वगोधांशौकस्योतुनवीरुधौ ८१ अभी  
षुः मगहेरशौभैषः प्रेषणमर्दने पक्षः सहायेपुष्पीषः शिरोवेष्टकिरीटयोः ८२ शुक्लेमूषिकेऽप्रेष्टकृतेव  
षमेवषः कोषास्त्रीकुड्मलेखद्विधानेर्थाचदिव्ययोः ८३ पूतेस्तेसारिफूलकेप्याकर्षीथासमिन्दिये नाघतां

२७

गेकर्षचक्रेव्यवहारेकलिङ्गमे ८४ कर्षूवीचीकरीषाग्न्याः कर्षूः कुत्साभिधापिनी पुंभावेतत्किं पांचयोरुषं विषम  
पुत्र ८५ उपादानेप्यामिषेस्या रपराधेपिाकिल्विषं स्याद्दृष्टोत्तोकथात्वंशेवत्सरेवर्षमस्त्रियां ८६ प्रिसानसे  
सणंमज्ञाभिसासेवार्यनामृतिः त्विद्देशभापिन्निषुपरिन्त्यसंकात्स्यनिकृष्टयोः ८७ प्रत्यक्षेविकृतेधक्षोरु  
सस्त्वमेम्यचिक्रेणव्यानसंख्याशरव्येषुलसंधोषोगवांव्रजे दोषोवातादिकेदोषाग्नौदक्षापिकुकुटे शु-  
रुद्राग्नभागेगण्डूषोद्वयोश्चमुखपूरणे घान्ताः रविश्वेतद्धौहंसौ सूर्यवह्नीविभावत् ८८ वत्सौतर्णकवर्षो  
द्वौ सारंगाश्चदिवौकसः शृंगारदोविषेवीर्षेगुणे एगेद्रवेसः ८९ पुंस्युतंसावतंसौद्वौकर्णपूरेपिशोखरे



अ. न.  
२८

देवभेदेनलेरश्मोवसरलेधनेपिच ९१ विमोचवेधाः स्त्रीत्वाशीर्हिनाशसाहिदंष्ट्रयोः लालसेमार्वनौसुको हिंसा  
चौर्यादिकर्मच ९२ मसरश्चापि भूधावोरोदस्योरोदसीचते ज्वालाभासोर्नपुंस्यर्चिर्ज्योतिर्भद्योतद्विषु ९३ पापा  
पराधयोरागः खगवात्यादिनोर्वयः तेनः पुरीषयोर्वर्वा महस्तूत्सवतेजसोः ९४ रनोगुणे चस्त्रीपुण्यः राहोर्ध्वाने  
गुणे तमः छंदः पद्येभिलाषे चतयः कृद्धादिकर्मच ९५ सहोवले सहामार्गो नभः खं आवणेनभाः ओकः स द्याप्र  
यश्चैकाययः क्षीरं ययोर्वुच ९६ ओजोदीप्तोवले स्वातर्द्धियेति नगारये नितः मभावेदीप्तोचवले युक्तेष्वतस्त्रिषु  
९७ विद्वान्निदंश्चदीभत्सोर्हिंसोप्यतिशयेत्वंनी वृद्धप्रशस्योर्ज्यापान्कनीपांस्तु पुवात्ययोः ९८ व रीपांस्तूखर

२८

मोः साधीपात्साधुवाटयोः संताः दलेपिवर्हनिर्विधोपरागाकीदयोगहाः ९९ हायोपीडिकायरसेतिर्यहोनागरंतके  
तुलासत्रेश्चादिरश्मोप्रमाहः प्रमहोपिच १०० यलीपरिजनादानमूलशापाः परिग्रहाः हरिष्वपिग्रहाः श्रो  
ण्यामप्यारोहोवरस्त्रिपाः बृहोर्देव्याहिर्बृक्षेष्मंतीद्वीक्षितमोपहाः परिच्छेदेनपार्हर्षेपरिवर्हयपाः परे हाताः  
आर्दीषदर्थेभिव्यासोसीमार्थेधातुयोगजे आपरत्यः स्मृतौवाक्येप्यास्तस्याकोपपीयोः ३ पापकुत्सेवर्यकु  
थिर्भिर्भर्त्सननिंदयोः चान्वाचिसमाहारेतरसमुच्चये स्वस्याशीः क्षेमपुण्यादौप्रकर्षेर्लंचनेप्यति विसृष्टेच  
वितर्केचतुस्याद्देवधारणे ५ सकृत्सहैकवारिचाप्यागत् दूरसमीपयोः मतीच्याचरमेवश्चादुताप्यर्थविक

तरे



अ. न.

२९

त्यपोः ६ पुनः सदा र्थपोः शब्दस्तात्मात्मसत्तुल्यपोः विद्वानुक्तपासंतोऽविस्मयामंत्रणिवत् ७ हंतर्हर्षनुक्तपायां  
वाक्यारंभविषादयोः प्रतिःप्रतिनिधौवीक्षात्क्षणदौमयोगतः ८ इतिहेतुमकरणमकारादिसमाप्तिषु प्रा  
च्यापुरस्तात्प्रथमपुण्येनतद्वत्पि ९ यावत्तावत्तुसाकल्येवधौमानेवधारणे मंगलानंतरारंभप्रश्नकार्त्स्न्य  
द्यथोअथ १० त्वमतिरर्थकाविध्योनीनानिकोभयार्थयोः उद्वेष्टायां वितर्के च पश्चात्तादृश्ययोरनु ११ प्रश्ना  
वधारणानुज्ञानुनयामंत्रणे ननु गहीसमुच्चयमश्रुंकासंभावनाद्यपि १२ उपमायां विकल्पे वा सामित्वे द्वे न  
गुप्तिने असासहसमीपे च क्वंवारिणि च मूर्द्धनि १३ इवेत्यमर्थयोरेवं २ नूनंतर्कैर्यनिश्चये तूलीमर्थे सुखे

२९

र

जोषं विद्वेष्टायां गुप्तिने १४ नामप्रकाशपसंभाव्यक्रोधोपगमकुत्सने अलंभूषणपयीसि शक्तिवारणवाच  
कं १५ हुं वितर्के प रिप्रश्ने समयांतिकमध्यपोः पुनरप्रथमे भेदे निर्निश्चयनिषेधयोः १६ स्यात्प्रवंधे चिराती  
तेनिकसागामिके पुरा उँपूरी चाररी च विस्तारं गी कृतोन्नयं १७ स्वर्गपरे च लोके स्ववीती संभाव्यपोः किल  
निषेधवाक्यालंकारजिज्ञासानुनये खलु १८ समीपो भयतः शीघ्रसाकल्याभिमुखिभितः नामप्राकाश्यपोः  
प्रादुर्मिद्यो न्योन्यं रहस्यपि १९ तिरोन्तर्होतीर्वगर्थे हाविषादशुगर्तिषु अहहेत्यदुते खदेहिता ववधारणे  
२० इत्यनेकार्थवर्गः चिराय चिरात्राय चिरस्याद्याश्चिरार्थकाः सुहुः पुनः पुनः शब्ददभीक्ष्णमसहस्रमाः

हे



अ.तः

२०

७

२१ स्त्राज्जदिसंजसाहायमंशुशकसपरिदुते वलवत्सुषुकिमुतस्वसतीवचनिर्भरे २२ पृथक्विनांतरेणर्ने  
हिरुकनानाचवर्जने पतद्गुनस्ततोहेता वसाकल्पेनुचिञ्चन २३ कदाचिज्जात्तुसांर्दुसाकेसनासमंसह आनु  
कूल्यार्थकंपाध्वंयर्थकेतुद्वयानुधा २४ आहोउताहोकिमुतविकल्पेकिंकिमूतच तुहिचस्महिबैषादपूरणेपूजने  
स्वति २५ दिवाहीसयदोषाचनक्तंवरजनाविति निर्मगर्थेसाचितीरोप्यसंवेधनार्थकाः २६ सुःप्याट्पाडंग  
हेहेभोःसमयानिकषाहिरुक अतर्कितेतुसहसांरस्यासुरःपुरतोयतः २७ स्वाहादेवहविदीनेश्रौषड्वोषड्  
वषड्स्वधा किंचिदीषन्मनागत्येप्रेसातुन्नभवांतरे २८ पद्मपथातयेवैवंसाम्येहोहीचविस्मयेमौनेतुतूली

३०

वं सद्यःसपदितस्सणे २९ दिव्याशमुपर्जेयंवेत्यानंदेधांतरेंतरा अंतरेणचमध्येसुःप्रसत्यतुद्वयार्थकं ३०  
पुकेद्वेसांपतंस्थानेभीक्षांशश्चदत्तारते अभाविनत्युनोनापिमासमातंक्ष्वारणे ३१ पक्षांतरेवेद्यदिचतत्वे  
त्वद्वंमसाद्वयं प्राकाशिप्रादुरविःस्पष्टिमेवंपरमंमते ३२ समंततस्तुपरितःसर्वतोविद्यगियपि अक्वामा  
नुमतौकाममस्योपगमेस्तुच ३३ ननुचस्याद्विरोधीकोकाच्चित्कामप्रेवेदने निष्कमंदुष्यमंगर्ह्ययथास्वतु  
पयाययं ३४ मृषामिष्याचवितथेपयार्थेतुयथातथं स्युरेवंतुपुनर्वैवेसवधारणावाचकाः ३५ प्राण  
गीतायकंनूनमवश्यंनिश्चयेद्वयं संवदूर्ध्वेवरैत्वंगीगामेवं स्वयमात्मना ३६ अत्येनीचैर्महसुचेःप्रायो



अ. न. भूम्युत्तेशनैः सनानित्येव हि वास्ये स्नातीते समदर्शने ३७ अस्मिन्नेरुषोक्ता बुहं प्रश्ने नुनयेत्त्वपि हं  
 ३१ तर्के स्यादुषा एते खसनिन मोनतौ ३८ पुनरर्थे दू. निंश पांडु सुसु प्रसंशने सायं साये प्रगे प्रातः प्रभाते नि  
 कषांतिके ३९ परस्परैषमो वे पूर्वपूर्वतरि यति अद्या नान्य थ पूर्व ही सा हो पूर्वी ज ए पर एत् ४० तथा ध  
 रान्यान्पतरेत एत पूर्व पु ए दपः उभये पु श्रो भ य युः परे त्वा हि परे घ वि ४१ त्यो नी ते ना ग ते हि ज्ञः पर श्व सु परे ह नि  
 तदा तदा नी यु ग प दे क दा सर्व दा स दा ४२ एत हि सं प्र ती दा नी म धु ना सां प्र तं तथा दि दि श्च का ले पूर्वी णी व दि श्च  
 नयेत् ४३ लिंग शेष वि धि र्वा पी वि शेषै र्य द्वा धितः स्त्रि मा सी दृ हि र्ग मे का च सु पो नि मा णि ना म च ४४ नाम  
 हो मा गु र्के म ल गा दपः ४३ र स म य व र्तः स लि ग शा स्त्रेः श ना दि कृ त्ति न स मा स ज्ञः अनु क्तेः सं ग हे लि गं से की

३१

विष्णु निशा व ह्दी वी णा दि भू न र्दी हि यो र अ दं तै दि गुरे का र्थे न स पा न्न यु गा दि भिः ४६ त ल हं दे पे नि क द्वा वे र मे  
 शु नि का दि बु न् स्त्री भा वा दा व नि कि न रा वु ण च क्प प् यु जि त्र डं नि शाः ४७ उ णा दि शु नि रू री श्च द्वा वू डं तं व लं स्थि  
 रं न त् क्री टा पां प्र ह र णं वे न्ने स्या पा ल्द वा ण दि क् ४८ घ नो न्नः स क्रि पा स्वां च दं ड पा ता हि फा ल्पु नी र्थे न पा  
 ता च म ग पा नै लं पा ता स्व धे ति दि क् ४९ स्त्री स्या त्वा चि न्न णा त्या दि वि व श्वा प च ये प दि लं का शे फ र लि का री  
 का धा त र्की पं जि कं ड्की ५० सि ध्र का सौ रि का हि क्का मा चि को त्वा पि पी लिका तिं दु की क णि का भं गि सु रं गा  
 स चि मा ण यः ५१ पि ष्ठा वि तं ड का कि ण य श्रू णिः शा णी दु णी द र न् सा तिः कं था त या सं ही ना भी रा न्न स भा पि च

पाठनं

वाणी धियाप

शारिका  
 सुहं गा सुहं  
 गीत्यादिः



अ.तः ५२ इन्द्रिचर्चरीपारीहोरागलहाचसिधला लाहालिहाचगंडूपागभसिचमसीमसी ५३ इतिस्त्रीलिं ५४ करंडौ  
 ३२ गणेषः पुंस्तेसभेहानुचराः सपपीपाः सुगसुगः स्वर्गपागाद्रिमेघाविदुकास्तासिगारयः ५५ करंडौ  
 छंदोईतकंड केरानखस्तताः अन्हाहांताः स्तेभेरात्रांताः मागसंख्यकाः ५५ अवेष्टाद्या अनिपीसा श्रीवेष्टाद्या  
 असन्नताअवाधिताः कसेरुजनुवस्तूनिहित्वानुरुविगमकाः ५६ कषणभमरोपोतायद्यदंताअमीअथ  
 पयनससरोपांतागो ५७ नास्म्यकर्तारिभावेचघनजमद्रुणापाथुचः ५८ कर्त  
 ३३ रीमनिन्भावेकोपोः किः मरितोन्मत्तः ५८ इहेभवउवावभवउवंतुसमाहते कांतस्स्येदुपपीमपूर्वोपस्य

पाठभेदः  
 कुठंगकः  
 मुद्रवः

विकोपिच ५९ वदकश्चातुवाकश्चरुक्कुडंगकः पुंस्तेमूंखः समुद्राश्चवितपटधराः खरः ई कोराय  
 इहहाश्चपिंडगोउपिचिंडवत् गुरुः करंडौलगुडोवरंडश्चकिणोघुणः ६१ इतिसीमंतहरितोरोमेयोद् पिचणवत्  
 गीयबुहुदाः कासमर्दोईनिः कुंरः फेनस्तूपौसपूपको ६२ आतपः सन्निमेनाभिः कुणयसुरकेरराः पूर पूरो कर्ण  
 सुरमंचुकाश्चगोलहिंगुलपुद्गलाः ६३ वेतालनल्लभह्याश्चपुरोडाशीपिपदिसः कुल्माधारभसश्च पः सुरप्र-  
 वसकदाहः पतद्गहः ६४ इतिपुल्लिंगशेषवर्गः ॥ द्विहीनेत्यच्चस्वारण्यपर्णीश्वभ्रहिमोदकं शीतोत्त  
 मांससधिरमुखासिद्विणंवलं ६५ हलहेमशुल्कोहसुखदुखशुभाशुभं जलपुष्पाणिलवणयंजना फल

हिंगुलः



अ.त.

३३

सनुलेपतं रूममानतश्चकृद्वृत्तवापाभरणलंगलं दार्वौषधमृधापसत्तदपोरकाकुदं ६८ पत्तनाजिरश्रृंगान्न  
द्वार्वर्हीदगतानिच ध्वंनंवाव्यकलिंगस्य भणितौयत्नपुज्यते ६९ कोद्याः शतारिसंख्या न्यावालक्षानिपुतंचतत्  
मचुकमसिसुसन्नंतंयदनांतमकर्तरि ७० त्रान्तं सलोपधंशिष्टं रात्रंमाकसंख्ययात्तिते पात्राद्युदंतैरेकार्थीद्विगु  
रुद्व्यानुसारतः ७१ द्वंद्वैकत्वाव्ययीभावीपथः संख्याव्ययासरः षष्ठाश्रयावहूनांचेद्विद्यायंसंहतोसभा ७२  
शात्तार्थीपिपरराजामनुष्याद्यदिरामकात् हासीसभंरूपसभंरसः सनमिमादिनाः ७३ उपशोपक्रमानश्च  
तदादित्वप्रकाशने कोपज्ञकोपक्रमद्विच्योश्चिन्नरनामसु ७४ भविनणवचिदुभ्योन्येसमूहेभावकर्मणोः

३३

अदंतप्रत्ययाः पुण्यमुदिताभ्यांत्वहपरः ७५ क्रियाव्ययानांभेदकान्यकत्वेऽप्युक्त्यतादके चोचंपिद्वंद्वहस्थ  
गान्तिरीटंमर्मयोजने ७६ राजसूयंवाजपेयंगद्यपद्येकतोकवेः माशिक्यभाष्यसिंदुरचीरचीवरपिंजरम् ७७  
लोकायनहरितालेविदलस्थालवाहूवं इतिनपुंसकलिंगशेषः पुनपुसकयोः शेषोर्ध्वर्चापण्याककंदकाः  
७८ मोदकस्तंडकचंकः शादकखद्योर्वुदः पानकोयोगचरकतमातामलकानडः ७९ कुष्ठंमुडंशीषुव  
स्तक्षेदितंक्षेमकुटिमम् संगमंशनमानामं शंवलाव्ययतांडवम् ८० कवियं कंदकार्पासपारावारयुगंधरम्  
यूपप्रशीव पात्रीवेयूयंचमसचिकसो ८१ अर्धचादो घृतादीनांप्रस्ताद्यवैदिकंध्रुवम् तन्नोक्तमिहलोके

चोपम उक्तम्

पिञ्जरम्

युक्तम्



अ. न.  
३४

पितृचेदस्त्यस्तुशेषवत् ८२ इतिपुनपुंसकशेषः स्त्रीपुंसयोरपत्यानादिचतुः षट्पदोरगाः जातिभेदायष्टि मुष्टि  
स्वातयः कीदृश्विको ८३ जातिभेदाः पुमारव्याश्च स्त्रीयोगैः सहमद्वयकः मुनिर्वराकः स्वातिवर्गको श  
रतिर्मनुः ८४ सूत्रास्त्यादी कर्कंधूयष्टिः शादीकटीकटी इतिस्त्रीपुंसशेषवर्गः स्त्रीनपुंसकयोर्भाव कि  
ययोः व्यञ्जकचिञ्चवुञ्ज ८५ औचिन्यमौचितीमैत्रीमैत्र्यमूञ्जमागुदाहृतः वय्यतपाक्पराः सेनाका  
याशालासुरानिशाः ८६ स्यादातसेनश्चनिशंगोशालमितरेचदिक आवन्ततोतर यदो द्विगुश्चापुं  
सिनश्चलुक ८७ त्रिखट्वंचत्रिखट्वीचत्रिनक्षेत्रितक्षेपि इतिस्त्रीनपुंसकशेषवर्ग त्रिखपत्नीपुटीवा

३४

टीपेटीकुवतदाडिमो इतित्रिलिङ्गशेषवर्ग परलिङ्गस्वप्रधानेद्वंद्वे तत्पुरुषेऽपितत् ८८ अर्थान्ताः प्राद्यतप्राप्तापन्नघू  
वाः परोपगाः तद्वितार्थो द्विगुसंख्यासर्वनामतदंतकाः ८९ बहुव्रीहिरदिङ् नाम्नामुन्तयत्तदुदाहृतम् गुराद्र  
व्यक्रियायोगोपाधिभिः परगामितः ९० कृतकर्तर्यसंज्ञायांकृत्याः कर्तरिकर्मणि अणाद्यन्तस्तेनरक्ताद्य  
र्थेनानार्थभेदकाः ९१ षट्संज्ञकास्त्रियुसमायुष्मदस्मतिः व्ययम् परविरोधेशेषतुल्येभ्यश्चिष्टप्रयोगतः ९२  
इतिलिङ्गादिसंग्रहवर्ग इत्यमरसिंहकृतौनामलिङ्गानुशासने सामान्यकाडस्तृतीयः सांगस्वसमर्थितः ९३ इति



अं. व.  
३५

मानदास सुगुप्त नागना संकलन  
बाशा सफू कायनात उपहार !

३५